

Samråds- redogörelse

Så utvecklar vi Söderhamn till en
attraktiv och hållbar kommun

Söderhamns
kommun

Samrådsredogörelse för Översiktsplan – så ställer vi om Söderhamn till en hållbar kommun

Sammanfattning

Samråd för *Översiktsplan för Söderhamns kommun - så ställer vi om Söderhamn till en hållbar kommun* har pågått under tiden 15 november 2017 till och med den 14 mars 2018. Under samrådet inkom 82 synpunkter från privatpersoner, organisationer, myndigheter med flera. Möten, presentationer och workshoppar har anordnats under samrådet med syfte att informera om översiktsplanens innehåll och att väcka engagemang hos politiker, föreningsliv och kommuninvånare. Översiktsplanen har även kommunicerats digitalt, bland annat genom en film som marknadsfördes på sociala medier och totalt sågs av över 19 000 personer. Det har varit öppet att inkomma med synpunkter via mejl eller post.

Under samrådet har många typer av frågor lyfts. Flera synpunkter och frågor har handlat om landsbygdens utveckling och kommundelscentrumens roll och Söderhamns roll i ett regionalt perspektiv. Många har även lyft att samrådsförslaget var svårläst och att det var svårt att förstå kommunens viljeinriktning inom ett antal olika områden.

Eftersom många av samrådsyttrandena har innehållit en mängd olika synpunkter och har de brutits ned och sorterats utifrån ämnesrubriker. Därför kan samma yttrande återkomma på flera ställen i samrådsredogörelsen. För att det ska vara praktiskt genomförbart har de synpunkter som behandlat samma typ av frågor besvarats med en gemensam kommentar. Redovisningen av inkomna synpunkter följer samrådsförslagets disposition och rubriksindelning. I flera fall har denna disposition ändrats i det nya förslaget, men eftersom synpunkterna anspelar på samrådsförslaget har kommunen valt att behålla den gamla dispositionen i samrådsredogörelsen. För att få en fullständig bild över ändringar från samrådsförslaget bör hela granskningshandlingen läsas, inklusive bilagor.

Samrådet har syftat till att förbättra beslutsunderlaget och att ge de berörda möjlighet att påverka översiktsplanens utformning. Processen fortsätter nu under granskningen med ytterligare ett tillfälle att lämna synpunkter på kommunens översiktsplan.

Bilagor och övriga dokument

Utöver översiktsplanens huvuddokument medföljer ett antal bilagor och andra dokument. Ett antagande av översiktsplanen innebär även att medföljande bilagor antas. Bilagorna finns listade nedan:

- Hållbarhetsbedömning
- LIS-plan
- Naturområden och blå stråk
- Viktiga kulturhistoriska miljöer
- Denna samrådsredogörelse

Dessutom medföljer en kortversion till översiktsplanen som fungerar som en sammanfattning och riktar sig främst till kommuninvånare och föreningsliv för att på ett lättillgängligt sätt förmedla kommunens viljeinriktning för mark- och vattenanvändningen.

Hur har samrådet bedrivits?

Under samrådstiden gjorde kommunen en satsning på marknadsföring i sociala medier och spelade bland annat in en film som sågs av över 19 000 personer. En utställning anordnades på fem platser i kommunen där man även kunde ta del av samrådsförslaget. Även en kortversion fanns tillgänglig på utställningarna samt information om samrådsmöten och hur man kunde lämna synpunkter på planförslaget.

Fem stycken öppna samrådsmöten anordnades (i Söderhamn, Ljusne, Trönö, Bergvik och Holmsveden). Därutöver åkte projektgruppen på förfrågan ut och informerade om översiktsplanen till flera intresseorganisationer och föreningar.

Kommunbygderådet ALLIS samordnade flera studiecirklar runt om i kommunen vilket resulterade i skriftliga samrådsyttranden till kommunen. Dessutom anordnades ett moderatorlett dialogtillfälle där cirkeldeltagarna fick presentera sina slutsatser och ställa frågor till projektgruppen.

För LIS-planen, som medföljer som separat bilaga, erbjöds ett antal separata dialogtillfällen för representanter för de berörda orterna på landsbygden. För att nå ut brett vände sig kommunen till kommunbygderådet ALLIS som redan var engagerade i arbetet med översiktsplanen för att skicka ut intresseförfrågningar till respektive ort. Därutöver erbjöds ett öppet informationstillfälle på CFL där kommunen presenterade de tilltänka LIS-områdena.

Översiktsplanens huvuddrag presenterades även internt inom kommunkoncernen. Informationstillfällen anordnades för samtliga nämnder och bolagsstyrelser, kommunstyrelsen, kommunfullmäktige, kommunrevisionen, samt Hälsinglands Utbildningsförbunds styrelse. Vid förfrågan presenterades även översiktsplanen i partigrupper. Förvaltningar och ledningsgrupper fick möjlighet till dialog och under en ledardag fick kommunkoncernens chefer möjlighet att bland annat diskutera kommundelscentrumens roll för landsbygdens framtida utveckling och den egna verksamhetens roll i relation till översiktsplanen och arbetet mot en hållbar utveckling.

Resultatet av dialogarbetet är de samrådsyttranden som skriftligt inkommit till kommunen och det är de som kommunen har arbetat med att införliva i översiktsplanen.

Sammanställning av inkomna yttranden

Vilka har lämnat synpunkter?

Fyra kategorier av samrådsyttranden har inkommit: från statliga, regionala och kommunala myndigheter; Söderhamns kommunkoncern; föreningsliv och intresseorganisationer; samt yttranden från privatpersoner. Yttrandena i sin helhet finns registrerade i kommunens diarium och finns att tillgå genom att kontakta kommunens samhällsplaneringsenhet.

Generella synpunkter

Länsstyrelsen

I översiktsplanen bör områden lämpliga för ny bebyggelse pekas ut, gärna även i kartform för att vara så tydligt som möjligt för eventuella byggherrar. Kommunen bör även redovisa varför man anser dessa områden vara lämpliga samt vilka fler utredningar som kan komma att krävas innan man bygger på marken.

Region Gävleborg

Region Gävleborg anser att Söderhamns kommuns förslag till översiktsplan är visionärt med god framtidstro samtidigt som man inte ryggat för de många utmaningar som kommunen står inför. Att

översiktsplanen saknar ett kvantitativt befolkningsmål anser Region Gävleborg visa på ödmjukhet och realism med bakgrund till Söderhamns historik med strukturella förändringar på arbetsmarknaden.

Region Gävleborg framhåller att det är mjuka värden som sätter tonen för hela översiktsplanen och instämmer med den externt genomförda hållbarhetsbedömningen i att planförslaget innebär relativt begränsade förändringar av mark- och vattenanvändningen. Valet av Agenda 2030 som utgångspunkt är intressant.

Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten avstår från att yttra sig över underlaget.

Lantmäteriet

Översiktsplanen berör endast indirekt Lantmäteriets kommande arbete. Omfattningen av fastighetsfrågorna kommer att konkretiseras i senare skede.

Bollnäs kommun

Bollnäs kommun anser att översiktsplanen är överlag lättläst, tydlig och tillgänglig i både bild och text och är överlag positiv till stora delar av översiktsplanen. Bollnäs kommun anser att de mellankommunala frågorna kan utvecklas mer i planförslaget, exempelvis LIS, pendlingsstråk och dricksvattenförsörjning.

Ovanåkers kommun

Ovanåkers kommun anser generellt att förslaget är genomarbetat och ambitiöst.

Näringslivsenheten, Söderhamns kommun

Näringslivsenheten anser att översiktsplanen är ett gediget och säljande dokument.

Arbetsmarknads- och socialnämnden, Söderhamns kommun

Översiktsplanen som helhet är omfattande och berör många områden som är viktiga för våra målgrupper. Översiktsplanen är övergripande, den påverkar och tar hänsyn till andra styrdokument som beslutas av kommunens förtroendevalda, t.ex. bostadsförsörjningsprogrammet. Nämnden ställer sig efter samråd, positiva till innehållet i översiktsplanen och har inget att erinra till dess innehåll.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Bygg- och miljönämnden upplever att det finns delar av översiktsplanen som kan vara svåra att tyda. Fackord används utan förklaringar, texthänvisningar är i vissa fall svåra att förstå och benämningar på kapitel är otydliga. Bygg- och miljönämnden ser ett behov av att gå igenom översiktsplanen både språkligt och formmässigt. Nämnden uppfattar översiktsplanen som svårläst och att det är krångligt att hitta den information som man söker på ett enkelt och snabbt sätt. Översiktsplanen hänvisar till ett stort antal program och planer, men sammanfattningar av vad dessa dokument innehåller eller tydliga läshänvisningar saknas.

Trönö Centeravdelning

Trönö Centeravdelning noterar med tillfredsställelse att översiktsplanens ambition är att hela kommunen, inklusive dess landsbygd, ska ges rimliga förutsättningar att utvecklas. En god utveckling är dock beroende av kommunala ställningstaganden som ger bygderna möjlighet att utvecklas. Kommunal service i olika former måste därför säkras.

Studiecirkel Femman

Studiecirkel Femman anser att det är bra att hela kommunen är med i planförslaget och att landsbygden finns med som en tydlig strategi. Det är också bra att hållbar utveckling integrerats i

dokumentet. Inför framtagandet av utställningsdokumentet finns dock anledning att se över texten så det blir lättläst svenska.

Husö fastighets AB

Husö fastighets AB påpekar att det i tryckt material som lämnats ut framgår att samrådet pågår till den 15 april 2018, vilket inte samstämmer med informationen på kortversionen.

Kommunbygderådet ALLIS

Kommunbygderådet ALLIS är positiv till att planen tar in hela kommunens utveckling på ett bra sätt i förhållande till tidigare plan och anser även att målbilden och de fem utvecklingsstrategierna anger en positiv färdriktning.

Privatpersoner

På foldern och informationsmaterial borde det inte stå 2040 eftersom det skrämt både unga och gamla från att engagera sig.

Kommunens kommentar

En översyn av läsbarheten har utförts och översiktsplanen har reviderats både språkmässigt och layoutmässigt. Även kapitel- och rubriksindelningen har omstrukturerats för att göra översiktsplanens innehåll tydligare för läsaren. 25 kartor har tillkommit för att tydliggöra kommunens planeringsinriktningar för olika geografiska områden. Kommunen har gjort tre stycken bilagor med områdesbeskrivningar för *kulturhistoriskt viktiga miljöer, naturområden och blå stråk* samt *landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)*. En översyn har gjorts över planeringsinriktningar och målformuleringar och en rad illustrationer och figurer har tillförts för att exemplifiera dessa. Ett speciellt arbete har gjorts för att tydliggöra hållbarhetsbedömningen och de globala hållbarhetsmålen roll i förhållande till översiktsplanen.

Områden för byggd miljö redovisas nu i kartform och med tillhörande beskrivningar på flera ställen i översiktsplanen, se rubrikerna *Utvecklingsstrategi, Mark- och vattenanvändning, Attraktiva bostäder och boendemiljöer* samt *Verksamhetsområden*.

Kommunen har uppmärksammat feltrycket i samrådsdokumentet. De samrådsyttranden som inkommit den 15 mars-15 april 2018 har också tagits i beaktning bemöts i denna samrådsredogörelse.

Tid och rum

Söderala-Mo Centerorganisation

Söderala-Mo Centerorganisation anser att en skrivelse om pappersmassaindustrin saknas. Linmanufakturiet i Mo och Flor samt skogsmekaniska verksamheter av betydelse är inte heller omnämnt. Ljusnans dalgång bör omnämnas i omvärldsanalysen kopplat till besöksnäringen.

Det regionala perspektivet bör även brytas ner till ett Hälsingeperspektiv inom såväl besöksnäring som övrigt lokalt anpassat näringsliv. På sikt bör persontransporter återinföras på Kilaforsbanan.

Studiecirkel Femman

Landsbygden bör inte beskrivas så att den tydligt står i relation till staden. En omvärldstrend som inte fångades upp i omvärldsanalysen är att allt fler söker sig till ett boende där man kan öka sin grad av självförsörjning. Detta bör beskrivas på lämplig plats i översiktsplanen.

I planförslaget anges att Gävle kommun vill vara tillväxtmotor. Studiecirkel Femman anser att vad Gävle anser bör tonas ner och att vårt regionala läge ska beskrivas "neutralt", alternativt ett tillägg om vad övriga grannkommuner anser.

Kommunens kommentar

Sulfitpappersmassafabriken i Bergvik omnämns i texten om Söderhamns kommuns historia (s 18). Söderhamns kommuns roll i ett regionalt perspektiv beskrivs under delstrategin *En självklar del av regionen* (s 42). I en framtid där avstånden mellan platser minskar vill Söderhamn stärka sin roll på den regionala kartan som en attraktiv plats att bo och verka på samt besöka. Omvärldstrenden att allt fler söker sig till ett boende där man kan öka sin grad av självförsörjning har förtydligats under rubriken *Framtiden på landsbygden – en motvikt till den urbana normen?* (s 22).

Hållbar utveckling och hållbarhetsbedömning

Bygg- och miljönämnden

Bygg- och miljönämnden ser positivt på att översiktsplanen relaterar till de av FN antagna globala målen men menar samtidigt att såsom hänvisningarna till de globala miljömålen är uppbyggda idag så är de mycket svåra att använda i översiktsplanen. Hänvisningarna till Agenda 2030:s olika delmål är dåligt förklarade och för allmänt hållna för att vara användbara i översiktsplanen. Nämnden framhåller att FN:s globala mål har använts som målsättningar i översiktsplanen men menar att det även är lämpligt att använda de nationella miljö kvalitetsmålen. Till skillnad från de globala målen har de genomarbetade indikatorer kopplade till varje mål, vilket förenklar mätning och uppföljning avsevärt.

Översiktsplanen använder FN:s globala mål som målsättningar för att åtgärders effekt. Bygg- och miljönämnden lägger stor vikt vid dessa mål men vi menar att det är lämpligt att även använda de nationella miljö kvalitetsmålen. Dessa mål är mer tydligt definierade och anpassade för att användas i Sverige. Till skillnad från de globala målen har även de nationella miljö kvalitetsmålen väl genomarbetade indikatorer kopplade till varje mål. Mätning och uppföljning förenklas avsevärt genom att översiktsplanen förhåller sig till de svenska miljö kvalitetsmålen. De nuvarande indikatorerna i de svenska miljö kvalitetsmålen ska dock vara uppfyllda 2020 vilket är ett problem för långsiktigheten, med stor sannolikhet kommer dock dessa mål att uppdateras inför en ny period.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen framför att hållbarhetsbedömningen är otydlig, framför allt i kopplingen till översiktsplanens strategier. Naturskyddsföreningen vill även se information om vilka åtgärder Söderhamns kommun förbundit sig till att göra i överenskommelsen med Länsstyrelsen.

Naturskyddsföreningen ifrågasätter att man utgår ifrån FN:s globala mål och anser att det vore mer relevant att använda sig av de Nationella miljömålen. I de fall inte de nationella miljömålen räcker till för hela översiktsplanens omfattning kan man ta till FN:s mål.

Kommunens kommentar

Hållbarhetsbedömningen har utförts av en extern part för att kvalitetssäkra att översiktsplanen bidrar till en hållbar samhällsutveckling ur ett ekologiskt, ekonomiskt och socialt perspektiv. Under samrådet har kommunen arbetat med att förbättra översiktsplanen utifrån hållbarhetsbedömningen och målen i Agenda 2030. Kommunen har försökt att tydliggöra hållbarhetsbedömningen i relation till delstrategier och planeringsinriktningar och även försökt att framhäva hur FN:s globala mål förhåller sig till kommunens planeringsinriktningar för mark- och vattenanvändningen. Hållbarhetsbedömningen finns redovisad i sin helhet som bilaga och i utvalda delar även införlivad i huvuddokumentet.

Målbild

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen ser positivt på att kommunen i översiktsplanen har tagit avstamp i hållbarhetsfrågor och tydligt har byggt upp planen kring centrala begrepp kopplade till hållbarhet. Planen har en

välformulerad målbild och för den framtida bebyggelseutvecklingen i kommunens olika delar finns en tydlig strategi för såväl stad som landsbygd. I många av översiktsplanens avsnitt saknas dock en strategi som visar hur de uppsatta målen ska nås. Avsaknaden av tydliga ställningstaganden gör det svårt för Länsstyrelsen att lämna synpunkter på dessa avsnitt. Genom att peka ut konkreta åtgärder som ska leda till att målbilden uppnås kan översiktsplanen också bli ett mer användbart verktyg vid prövningar i senare skede samt ge läsaren en tydligare uppfattning om vilka konsekvenser ett genomförande av planen medför.

Fastighetsägarna

Fastighetsägarna anser att översiktsplanen är ett viktigt dokument som behöver vara tydligt utformad. Målbilden för Söderhamn kan tyckas mer utformad som en vision än en målbild eftersom den beskriver en tänkbar bild av Söderhamn. En målbild är mer konkret än en vision och den beskrivna målbilden skapar förvirring hos medborgare och näringslivet.

Johan Bengtsson, Flygstaden

Johan Bengtsson, Flygstaden, menar att målen som kommunen har satt upp uppfattas mer som visioner än som mål, det vill säga att de i princip är omöjliga att nå fram till 2040, och ställer frågan om det är realistiskt att tro att Söderhamn kommer att vara klimatneutralt om 22 år?

Naturskyddsföreningen

Holmsvedenbygdens intresseförening

Holmsvedenbygdens intresseförening instämmer i att den lokala produktionen av mat ska öka.

Näringslivsenheten, Söderhamns kommun

Näringslivsenheten saknar tuffare mål och framtidsvision och vill ha befolkningsökning med en målsiffra.

Barn- och utbildningsnämnden, Söderhamns kommun

Barn- och utbildningsförvaltningen ställer sig positiv till den målbild som arbetats fram men saknar skrivningar om utbildning i översiktsplanen. Vilken hänsyn som ska tas till kommunens utbildningsintuitioner (förskolor och skolor) torde även det vara ett allmänt intresse för att kommunen ska bli en modig och inkluderande kommun.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Bygg- och miljönämnden anser att det bör förtydligas om målet om en klimatneutral kommun kommer att uppfyllas av översiktsplanens genomförande eller om det kommer att krävas ytterligare åtgärder. Bygg- och miljönämnden ställer även frågan om det lämpligt att ta med de lokala fokusområdena som är gällande 2016-2019 och om de fortfarande kommer vara aktuella när översiktsplanen antas.

Studiecirkel Femman

Studiecirkel Femman anser att det verkar konstigt att ha gamla fokusområden i toppen för målstrukturen men att det är viktigt att de finns med som utgångspunkt för strategierna. Det viktigaste för hela översiktsplanen är istället hållbar utveckling och målet om klimatneutralitet.

Bergviks allting

Bergviks allting vill se offensiva satsningar på näringsliv, offentlig sektor och civilsamhället och att kommunens geografiska läge med bra infrastruktur utnyttjas för att säkerställa att människor vill leva, verka och besöka kommunen. Ljusnan och dess älvdal är viktig för den lokala och regionala utvecklingen och samverkan ska ske med övriga kommuner utmed Ljusnan och Voxnan. I målbilden är det även av intresse att ha med skrivningar om hur den digitala tekniken kan nyttjas för utvecklingen.

Moderaterna

Översiktsplanen med målbild 2040 är ett för kommunen viktigt strategidokument som långt framöver i tid kommer att påverka kommande planer och program inom kommunens verksamhetsområden. En modig kommun är en kommun som lyfter blicken, ser till att det blir ordning och reda i ekonomin och prioriterar de områden som skapar ett livskraftigt samhälle med gott företagsklimat och fler jobb. På sätt bygger vi den kommunala ekonomin och möjliggör förverkligande av översiktsplanens olika delar. Sverige förväntas bli föregångsland inom cirkulär ekonomi (CE) och Moderaterna saknar perspektivet cirkulär ekonomi i målbilden 2040.

Söderala-Mo Centerorganisation

Söderala-Mo Centerorganisation efterlyser mer offensiva skrivningar om Söderhamns kommuns utveckling fram till år 2040 avseende skogsindustrin genom bland annat bildande av skogskluster med näringsliv, forskning och utbildning, statlig verksamhet genom etablering i kommunen av någon del av totalförsvaret, samt jordbruket inom den lokala marknaden, såväl offentligt som privat. Jordbruket utgör en viktig del i kretsloppssamhället och den cirkulära ekonomin. Även satsningen på övrigt småföretagande och nyföretagande måste finnas med i målbilden.

Privatpersoner

En privatperson anser att det är fel att lägga ihop mål och visioner tillsammans med en klassisk översiktsplan eftersom mål och visioner förändras snabbare än byggnationer och infrastruktur.

Kommunens kommentar

Kommunen har arbetat med att tydliggöra hur globala, regionala och lokala mål för hållbar utveckling förhåller sig till varandra. En översyn av utvecklingsstrategi och planeringsinriktningar har gjorts för att tydliggöra deras relation till hållbar utveckling. Begreppet cirkulär ekonomi har införlivats i delstrategi fem. Avsnittet om de areella näringarna har utvecklats med separata skrivelser för jordbruket och skogsbruket. Befolkningsmålet om en balanserad befolkningsstruktur kvarstår.

Utvecklingsstrategi

Gävle kommun

Sammanfattningsvis anser Gävle kommun att Söderhamns beskrivning kring det regionala perspektivet och de gemensamma planeringsfrågorna kring infrastruktursatsningar och kustutveckling överensstämmer väl med Gävle kommuns mål och strategier. En gemensam syn skapar bra förutsättningar för fortsatt samverkan och utveckling av regionen.

Bygg- och miljöförvaltningen, Söderhamns kommun

Delstrategierna: Vi ser positivt på de fyra delstrategier som har valts ut men ser ett problem i att de snarare är utformade som målsättningar eller vision snarare än en strategi. Det kan finnas ett behov av att omformulera detta kapitel för att bättre reflektera innehållet.

Söderala-Mo Centerorganisation

Vattenkraftverken i Bergvik, Höljebro 1 och 2, Ljusne strömmar och Ljusnefors är viktiga för den lokala energiproduktionen. År 2040 ska järnvägsstationer i Vannsätter, Bergvik och Marmaverken ha öppnats. Vid Marmen och Bergviken har det byggts både fast- och fritidsboende och variantområdet, vid Linden och vid bron har den privata och offentliga servicen utvecklats.

Fastighetsägarna

Fastighetsägarna anser att det självklart är viktigt att hela kommunen utvecklas på lång sikt och att det ska vara möjligt att leva, bo och verka i hela kommunen. Frågan är om det är möjligt att utveckla samtliga områden samtidigt. En del av Fastighetsägarnas medlemmar att man behöver börja arbeta med och prioritera centrum. Även kopplingarna söderut mot Gävle, Uppsala, Arlanda och Stockholm

bör prioriteras genom utbyggnad av Ostkustbanan och E4:n. Ett tydligt mål för när dessa infrastruktursatsningar ska vara utbyggda och hur det ska genomföras behövs.

LRF

Genom att skapa de kommundelscentrum som föreslås är det viktigt att övriga delar av kommunen inte diskrimineras. Vi menar att utveckling, satsningar av företag samt boendemöjlighet måste få ske i hela kommunen. Att inte tillhöra ett kommundelscentrum får inte vara ett argument för att lägga ner skolor och äldreboenden.

Studiecirkel, Trönö

I planen uttalas tydligt och klart att både bostadsbyggande och kollektivtrafik ska ses som utvecklingsfaktorer. Ex: "Nya bostäder blir ett verktyg i översiktsplanens utvecklingsstrategi" (s 53). "En väl fungerande kollektivtrafik är en motor för hållbar utveckling" (s 54). Vi tror också det, och vill därför att denna grundsyn på hur viktigt det är med bostäder och kollektivtrafik ska föras fram konsekvent i dokumentet. Dessa ståndpunkter behöver vara överordnade när olika intressen står mot varandra. Väg 652 bör vara med i kartillustrationen.

Studiecirkel, Femman

I samrådsdokumentet framstår delstrategierna mer som de målbilder och fokusområden de är tänkta att konkretisera. Strategier för hur man ska nå målen saknas (i strategierna).

Utviksvägens intresseförening

Föreningen är positiv till att planen tar in hela kommunens utveckling på ett bra sätt. Vi anser också att målbilden och de fem strategierna anger en positiv inriktning. Dock finns en lycklig obalans i beskrivningen av strategierna utifrån att kompetens- och näringslivsfrågorna saknar omvärldsspaning och är dåligt beskrivna.

Holmsvedenbygdens intresseförening

Kommunen pekar ut fyra kommundelscentrum på landsbygden; Bergvik, Holmsveden, Ljusne och Trönö. I ett kommundelscentrum på landsbygden ska befolkning och besökare successivt öka genom nya bostäder, verksamheter och attraktiviteter för besöksnäringen. Vi anser att valet av orter är bra då de tar till vara respektive orts starka sidor som i sin tur ger positiva effekter till övriga tätorter med omland i närområdet. Vi ser att satsningen på Holmsveden är positiv för en utveckling i övriga delen av sydvästra kommundelen där vi har Stråttjärna.

ALLIS

Kommunbygderådet anser att det finns en obalans mellan behandlingen av strategierna. Vissa avsnitt behandlas översiktligt medan andra mer detaljerat. Kompetens- och näringslivsfrågorna behandlas pliktskyldigt och saknar framåtblickar. För stor tyngdvikt på besöksnäringen i förhållande till övriga näringar.

Privatpersoner

Kartillustrationen i utvecklingsstrategin behöver utvecklas. Småskalig lokal vattenkraft och lokal livsmedelsproduktion i form av vattenbruk och fiske borde lyftas. En blandning av fast boende, fritidsboende och attraktioner för turism behövs för att skapa liv under alla säsonger på året.

Kommunens kommentar

Kapitlet *Utvecklingsstrategi* har omarbetats både innehållsmässigt och layoutmässigt. Det har fått en ny struktur och även en ny kartillustration. *Strategi för rumslig utveckling* har fått en mer framskjuten plats i kapitlet. Delstrategierna är omarbetade utifrån inkomna synpunkter och hållbarhetsbedömningen har integrerats i kapitlet med en ny layout.

Delstrategi 1: En landsbygd med levande lokalsamhällen

Region Gävleborg

Region Gävleborg är positiv till att Söderhamn lyfter sina orters särart och viljan att värna dessa och belyser att detta är en viktig del i orters attraktionskraft för besökare, boende och etableringar. Region Gävleborg tycker att Söderhamn har tagit ett relevant grepp om landsbygdens utveckling utifrån en förväntad fortsatt urbanisering och en osäkerhet kring den framtida befolkningsutvecklingen genom prioriteringen av en tät och attraktiv stadskärna och indelningen av kommunelsentrum för att behålla en tillräcklig servicenivå på landsbygden.

Region Gävleborg lyfter i sitt remissyttrande att det finns forskning som framhåller att en ort behöver ett visst befolkningsunderlag för att långsiktigt kunna behålla kommersiell och offentlig service. En basnivå på runt 2 500 invånare brukar anges, vilket bara uppfylls av Bergvik och Ljusne idag. Region Gävleborg tycker att kommunens vilja att utveckla Holmsveden som kommunelsentrum och stationssamhälle är intressant och visar på framtidstro hos kommunen.

Gävle kommun

Gävle kommun ställer sig positiv till att Söderhamns kommun pekat ut orter med stationsnära lägen som viktiga för kommunens utveckling. Orter med en god tillgänglighet kommer att utgöra viktiga noder sett ur ett regionalt perspektiv.

Trönö Centerförening

Trönö Centerförening lyfter jord- och skogsbrukets vikt för kommunens näringsliv och för att människor ska kunna leva, verka och bo på landsbygden. De gröna näringarna bör därför värnas.

LRF

LRF saknar en tydlig skrivning kring riksväg 50 och vikten av att den hålls i gott skick. LRF uppfattar det som att Mohed räknas till Söderhamns stadskärna i denna strategi. LRF upplever att det är mycket prat kring kommunelsentrummen och föreslår att kommunen ser kommunelarna som bygder där den kommunal trafiken, service och verksamheter måste få fungera och utvecklas.

Bergviks allting

Bergviks allting framhåller historien för området kring Bergviken och Marmen som en naturlig utgångs- och lokal samordningspunkt för service, boende o, kommunikationer osamt den växande naturturismen från europeiska storstäder. Bergviks har ett bra geografiskt läge kopplat till väg- och järnvägsinfrastruktur.

Studiecirkel Trönö

Studiecirkel Trönö tycker att mycket fokus på en levande landsbygd och att hållbar utveckling integrerats i översiktsplanen är bra. Greppet med kommunelsentrum är bra, liksom att Trönö har föreslagits som ett av dessa. Samtidigt får inte övriga delar av kommunen glömmas bort. Kommunen bör stimulera privata initiativ till bostadsbyggande och näringslivetableringar i hela kommunen.

Studiecirkel Femman

Studiecirkel Femman föreslår att några av strategierna döps om för att öka tydligheten. Förslag: "Har en levande landsbygd med levande lokalsamhällen", vilket förtydligar att hela kommunelarna ska leva och att deras kommunelsentrum finns i ett sammanhang.

Kommunens kommentar

Delstrategi 1 ändras till *En levande landsbygd med starka kommunelsentrum* för att förtydliga att kommunelsentrummen är ett verktyg för att hela landsbygden ska kunna leva. Genom att

uppmärksamma orter i kommunens samtliga delar vill kommunen ge förutsättningar för utveckling i hela kommunen.

Delstrategi 2: Urbana kvaliteter i staden

Region Gävleborg

Region Gävleborg är positiv till målet att utveckla Söderhamnsstadskärna med urbana kvaliteter genom förtätning och förnyelse och ser det som en nyckelfaktor i kommunens framtida utveckling.

Trönö centeravdelning

Texten i ingressen bör ändras till "en unik, kustnära och landsbygdsanknuten småstad". Det finns kvaliteter kopplat till natur och friluftsliv både vid kusten och inlandet.

Studiecirkel Femman

Studiecirkel Femman menar att ordvalet *urbana* inte har någon förankring i en så liten kommun och skapar förvirring kring vad som menas. Förslag till ändring: "Har en stad med unika/olika/stadslivskvaliteter".

Kommunens kommentar

Delstrategi 2 ändras till *En skärgårdsnära småstad med en levande stadskärna*. Att lyfta fram det skärgårdsnära ger bättre samstämmighet med tidigare politiska målformuleringar som exempelvis i planprogrammet för utveckling av Söderhamns centrum. I ingressen, liksom genomgående i översiktsplanen, framhålls att både skärgård och inland är viktiga med kvaliteter som stärker både Söderhamn som stad och kommunen som helhet. Söderhamns kommun ska värna om sin stadskärna och att den ger förutsättningar att vara levande och attraktiv även när exempelvis handelsmönster eller klimatet förändras. Översiktsplanen har kompletterats med ett utförligare avsnitt med planeringsinriktningar för olika stadsdelar, där stadskärnan är en del.

Delstrategi 3: En självklar del av regionen

Region Gävleborg

Region Gävleborg anser att denna delstrategi vittnar om att Söderhamn inser sitt beroende av en större omgivning, men också att man har kvaliteter av betydelse för andra och är positiv till Söderhamns ambition att som delregional kärna utgöra en viktig del av regionen. Region Gävleborg framhåller dubbelspåret på Ostkustbanan som ökar tillgängligheten och närheten till Sundsvall och framförallt Uppsala-Arlanda-Stockholm. En större arbetsmarknad och möjlighet till nya etableringar och verksamheter i Söderhamn och Söderhamnsporten. Regionen belyser Söderhamns funktion som regional nod med viktiga funktioner i alla fyra väderstrecken.

Region Gävleborg anser att det är positivt att Söderhamn tydligt lyfter fram Gävles roll som en viktig motor för regionen och potentialen med en ny regional tågstation vid Gävle Västra.

Gävle kommun

Gävle kommun noterar att Söderhamn lyfter fram att Gävle i sin översiktsplan har axlat rollen som regional tillväxtmotor. Gävle kommun anser att deras och Söderhamns kommuns bild över det regionala perspektivet och kommande viktiga infrastruktursatsningar stämmer väl överens. Som exempel anges dubbelspår på Ostkustbanan, effektiv godsinfrastruktur för tåg, lastbil och sjöfart, ny järnvägsstation vid Gävle Västra, E4:n, regionala cykelstråk, en stark högskola i Gävle och samverkan inom besöksnäringen.

Trönö Centeravdelning

Upplever att översiktsplanen i onödigt hög grad är inriktad på Söderhamns roll som bostadsort för arbetspendlare, även om nya kommuninvånare som arbetspendlar naturligtvis är positivt. Befintliga och nya företag, en aktivare satsning på skolor och förskolor i hela kommunen och ökad etablering av vidareutbildning lyfts som viktiga framgångsfaktorer för kommunens tillväxt. Ambitionen bör också vara att i högre grad skapa förutsättningar för kultur, shopping och service i vår egen kommun, snarare än att behovet ska tillfredställas genom besök i närliggande kommuner.

En uttalad föresats att skapa arbetstillfällen genom en företagartillvänd näringslivspolitik saknas. Underlätta för befintliga företag att expandera här och få nya företag att inse finessen med att etablera sig här. Finessen med Söderhamns strategiska läge med korta avstånd, bra logistik, låga markpriser, billiga bostäder, härliga rekreationsområden som exempel. Skapa industrimark för etablering synligt från E4.

LRF

Riksväg 50 och 83 är tungt belastade och viktiga och centrala vägar som ser till att hålla vår kommuns kommunikation vad det gäller infrastruktur, pendling samt turism levande.

Studiecirkel Femman

Föreslår ändring av strategins namn till "är ett nav i regionen". Att beskriva något som självklart behövs bara sägas om det inte är självklart.

Privatpersoner

Alldeles för stor koncentration kring att resa ur kommunen. Söderhamn har kraft att anordna stora evenemang som drar besökare framöver. Ett behov är större lokaler för evenemang och kulturaktiviteter.

Kommunens kommentar

De egna kvaliteterna som gör Söderhamn till en attraktiv kommun för besökare, arbetspendlare, boende och näringsliv har lyfts på ett tydligare sätt genomgående i översiktsplanen. Kommunen som arrangör av större nationella evenemang och som ett logistiknav mellan transportslag både till havs och på land är två exempel. Regional tillgänglighet har lyfts som en positiv aspekt även för befintliga företag och för etableringar inom kommunen i allmänhet och speciellt vid Söderhamnsporten.

Delstrategi 4: En grön infrastruktur med stora gröna och blå värden

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att det är bra att grön infrastruktur tar plats tidigt i delstrategi 4 men att fokus bör ligga på att bevara befintliga naturvärden och fortsättningar för landskapets funktionalitet, snarare än att bygga grön infrastruktur. Länsstyrelsen anser vidare att det är viktigt att hålla isär begreppen "grön infrastruktur" och "grönstruktur".

Bygg- och miljöförvaltningen, Söderhamns kommun

Vissa inriktningsbeslut är motsägelsefulla. Ett tydligt exempel är byggnation i kustnära lägen. I delstrategi 4 står det att kommunens ambition är att bygga mer vid kusten och få fler kustnära boenden. I kapitel 6.12 står det däremot att kommunen ska vara restriktiv med byggnation vid kusten.

LRF

LRF menar att begreppet "ekosystemtjänster" inte kan betraktas som "gratistjänster" som följd av ett fungerande ekosystem, utan att många av dessa är en naturlig följd av ett aktivt brukande. LRF menar vidare att kommunen måste vara aktiv för att locka etableringar inom hållbar energiproduktion.

Naturskyddsföreningen

Menar att begreppet "ekosystemtjänster" är svårt att ta till sig och att det behövs en beskrivande faktaruta, exempelvis under delstrategi 4.

Kommunens kommentar

Begreppet ekosystemtjänster förklaras och förtydligas utifrån dess innebörd för hållbar utveckling. Ambitionen är att skapa förutsättningar för fler attraktiva boenden i kommunen, men samtidigt ska vi vara restriktiva med *var* nya bostäder ska byggas i de fall det finns en konflikt med exempelvis ekologiska värden. Översiktsplanens strategi för rumslig utveckling pekar ut riktningen för *var* ny byggnation ska ske. Kapitlet om landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS) visar i vilka vattennära lägen kommunen förespråkar nybyggnation.

Delstrategi 5: Tekniska försörjningssystem - med integrerade och förnybara lösningar

Bergviks allting

Söderhamns kommun är en vattenkraftskommun som producerar stora mängder el-energi i vattenkraftverken Bergvik, Höljebro 1 och 2, Ljusne strömmar samt Ljusnefors. Det är viktigt att det tas med i integrerade och förnybara lösningar.

Privatperson

Det bör beskrivas att Söderhamns omland i sin helhet kopplas till kommunens reningsverk.

Kommunens kommentar

Begreppet *cirkulär ekonomi* har införlivats i delstrategin. Vattenkraftverken och vattenmagasinen har en viktig roll för den förnybara energiproduktionen och omnämns nu i strategin. Frågor som berör vatten- och avlopp kommer att behandlas i VA-planen.

Söderhamnsmetoden

Region Gävleborg

Region Gävleborg anser att den utarbetade Söderhamnsmetoden är intressant, inte minst utifrån ett socialt hållbarhetsperspektiv. Region Gävleborg anser att denna metod i relation till ställningstagandet att genomföra sociala konsekvensanalyser samt att involvera människor av olika kön, åldrar och ursprung till att delta med sina erfarenheter och kunskaper i planeringsprocessen ska bli intressant att följa i genomförandefasen.

Region Gävleborg instämmer med kommunens synsätt. Samtidigt upplevs inte att begreppet social hållbarhet alltid sätts i relation till de andra hållbarhetsaspekterna för att belysa eventuella avvägningar och målkonflikter som kommunen beaktat. Detta skulle kunna utvecklas, särskilt i relation till de framtagna utmaningstrenderna.

Studiecirkel Femman

Studiecirkel Femman anser att Söderhamnsmetoden är bra.

Kommunens kommentar

Söderhamnsmetoden är central för att förklara kommunens synsätt på hur fysisk planering ska bedrivas och ligger till grund för utvecklingsstrategin. Samtidigt har inte benämningen *Söderhamnsmetoden* fått något genomslag under samrådet. Detta avsnitt får därför en mer framskjuten plats under kapitlet utvecklingsstrategi under ny benämning: *Strategi för rumslig utveckling – skapa närhet och mervärden*.

Mark- och vattenanvändning

Lantmäteriet

En fråga som kan, men inte måste, belysas i en översiktsplan är om kommunen har någon uttalad strategi för inom vilka områden man avser tillämpa enskilt huvudmannaskap för allmänna platser i detaljplaner.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Bygg- och miljönämnden efterfrågar ett mer genomarbetat och högupplöst kartmaterial. Som en följd av att en ny översiktsplan antas utgår gällande fördjupande översiktsplaner (FÖP). För vissa FÖP:ar specificeras det i texten att dessa ska fortsätta gälla. Ett antal FÖP:ar redovisas dock inte och bygg- och miljönämnden vill uppmärksamma att dessa i så fall kommer utgå.

Översiktsplanen redovisar en översiktlig planering av mark och vattenanvändningen, men skulle kunna utvecklas med mer detaljerade önskemål och viljeriktningar. Nämnden saknar även konkreta riktlinjer för kommunägd mark, både bebyggd och obebyggd.

Bygg- och miljönämnden anser att en ökad bebyggelse i Forsbacka längs Utviksvägen riskerar att försämra allmänhetens tillgång till öppet vatten.

Moderaterna

Markpolicyn bör också påvisa kommunens hållning gentemot privata exploatörer samt regler för markanvisningar. Etableringsprocessen och bygglovsansökningar bör ha högsta prioritet för att aktörer inte hinner tappa intresset. Moderaterna anser även att utveckling av Söderhamnsporten som stadens välkomnande ansikte utåt bör prioriteras.

Husö fastighets AB

Husö fastighets AB frågar hur kommunen ska förverkliga visionen för fastigheten norr om polishuset och anser att tomten efter Centralhotellets brand ska bebyggas.

Studiecirkel Femman

Studiecirkel Femman anser att Söderhamnsporten inte ska ingå i beskrivningen av stadskärnan utan ses som en egen stadsdel. Ersätt "omland" med närområde, som är ett mer positivt begrepp för dem som bor i området. Omland används inte i dagligt tal och kan missförstås eller upplevas som konstigt eller högtravande språkbruk.

Johan Bengtsson, Flygstaden

Johan Bengtsson, Flygstaden anser att översiktsplanen saknar en beskrivning av hur Flygstadenområdet ska utvecklas och bli en del av Hällåsen- och Hällmyraområdet för idrotts- och friluftsområde liksom ett ställningstagande för landningsbanans framtida användning. Flygstadenområdeft bör utredas för att möjliggöra byggnation av bostäder och industribyggnader.

Kommunens kommentar

Mark- och vattenanvändningskapitlet har fått en mer central plats i dokumentet och inleds med övergripande planeringsinriktningar för exploatering och kommunägd mark. Även två nya kartor över mark- och vattenanvändningen i kommunen och en karta över mark- och vattenanvändningen är tillagda i början av kapitlet. Avsnittet om centrala Söderhamn är utvecklat med en kartbild med beskrivningar och planeringsinriktningar för varje stadsdel. En lista över vilka fördjupade översiktsplaner som fortsätter att gälla och vilka som upphör är tillagd. Övriga frågor som berör etableringsprocessen behandlas i den kommande markstrategin. Flygstaden som verksamhetsområde är beskrivet under avsnittet *Näringsliv* och under *Folkhälsa, idrott och friluftsliv* avseende friluftintresset och sambanden med Hällåsen och Hällmyra. "Söderhamns omland" omnämns nu i översiktsplanen som "tätortsnära landsbygd".

Landsbygd och kommundelscentrum

Kommunen har fått in många synpunkter som berör landsbygdens utveckling och kommundelscentrumens roll. Av praktiska skäl redovisas endast korta sammanfattningar av dessa synpunkter i samrådsredogörelsen. Yttrandena i sin helhet finns registrerade i kommunens diarium och finns att tillgå genom att kontakta kommunens samhällsplaneringsenhet.

Barn- och utbildningsnämnden, Söderhamns kommun

Det är då av största vikt att det behöver vara mer fokus på förskolor och skolors innehåll och att placeringen av förskolor och skolor ska avgöras ur ett utbildningsperspektiv och inte ses som en samhällsservice i kommunens olika delar.

Söderala-Mo Centerorganisation

Anser att översiktsplanen har bristfälliga beskrivningar av industrihistorien kring Marmen och lyfter bland annat behovet av förbättrade gång- och cykelvägar kring Bergvik och att även Sunnanå och Lynäs är en del av det omland som Bergviks kommundelscentrum omfattar.

Trönö Centeravdelning

År 2040 finns i Trönö ett varierat bostadsutbud för livets alla skeden. Seniorboenden och äldreboenden har gett äldre personer möjlighet att flytta till bekvämare boende vilket i sin tur bidragit till att barnfamiljer fått en möjlighet att förvärva eget boende i lantlig miljö. Även möjlighet för barnfamiljer att hyra lägenheter har tillgodosetts. Dessa boenden har placerats på den mark, i omedelbar närhet till skola, lanthandel och kommunikationer, som kommunen sedan tidigare ägde. I skolan tillagas, förutom mat till eleverna, även lunch till ortens pensionärer. En kostnadseffektiv insats i jämförelse med hemtjänst.

Närheten och tillgången till natur och rekreation har på flera sätt tillgodosetts. En cykelled har anlagts från Rönningen till Fly med anslutning till led vidare genom Norrala. Även mot Glössbo finns anlagda cykelstigar. Positiva miljö-, folkhälso- och trafiksäkerhetsåtgärder. Kollektivtrafiken har fått stor betydelse och gett möjlighet till passande arbetspendling till såväl landskapets centralorter och vidare både norrut och söderut. Detta har till stor del möjliggjorts genom anropsstyrd kollektivtrafik.

I samarbete med ideella krafter har kommunen och länsstyrelsen utvecklat fisketurismen i vår bygd, vilket tillsammans med turistmålen Söderblomsgården och kyrkorna årligen lockar fler och fler besökare. Många utnyttjar även möjligheten att åka cykel/skidor/snöskoter på de anlagda lederna till olika utflyktsmål. Härigenom har bykänslan stärkts och bygdens historia har fått en identitet. Detta har bidragit till inflyttning och nybyggnation, till vilket också de allt generösare undantagen från strandskyddet vid vattendrag och sjöar bidragit. Ett resultat från bland annat utredningen av s.k.

Lis-områden (landsbygdsutveckling i sjönära områden).

Studiecirkel, Trönö

Förutsättningarna för de olika kommundelarna är olika, både vad gäller lokal identitet och själva samhällsstrukturen, vilket man behöver ta större hänsyn till i än i samrådsförslaget. Oro över att nybyggnation i Trönö inte ska vara möjlig om man varken får bygga på skogs- eller jordbruksmark.

Studiecirkel Femman

Föreslår en beskrivning av bygder på landsbygden istället för fokuset på kommundelscentrum.

Holmsvedenbygdens intresseförening

Ser satsningen på Holmsveden som kommundelscentrum som positiv för hela den sydvästra kommundelen. Satsning på bredbandsutbyggnad och hållbara kommunikationer viktigt för att möjliggöra en kombination av distansarbete och pendling. Lyfter arbetet som görs inom ramen för projektet X-ing och anser att det är viktigt att kommunen nu tar tillvara på det arbetet i kommande planering. Holmsvedenbygdens intresseförening belyser även behovet av förskola för att locka barnfamiljer

att flytta till orten. Skolan i Stråtjärä, det lokala näringslivet, besöksnäringens potential och värdefull natur- och kulturmiljö är andra styrkor i närområdet som lyfts i yttrandet.

Kommunbygderådet

ALLIS

Anser att det är mycket fokus på kommundelscentrum i samrådsförslaget och att det är viktigt att hålla ihop kommunen och inte dra isär. Kommunbygderådet lyfter varje ords och bygds unika kunskaper och önskar att det tas i beaktning i översiktsplanen.

Bergviks allting

Bergviks allting lyfter en rad styrkor med Bergvik som kommundelscentrum inom bland annat kulturmiljö och industrihistoria, idrott och friluftsliv, samt viktiga mötesplatser inom bygden. Vikten av serviceutbud, skola och attraktiva strandnära tomter för att möjliggöra inflyttning är andra aspekter som lyfts i yttrandet.

Bergviks allting lyfter även vikten av fungerande digitala kommunikationer på landsbygden i framtiden och att bland annat Kilatorsspåret kan komma att användas för kollektivtrafik. Behov av en utbyggnad av gång- och cykelvägnätet för att möjliggöra för mer hållbart resande, exempelvis:

- Vojjenleden mellan Marmaverken och Bergvik
- Klovheden/Lynäs och Mohed samt Gamla Korset (väg 588), sträckan Herrgårdstakten – Variant köpcenter bör här prioriteras.
- Strandvägen Bergvik och Vannsätter; "Kärleksstigen" bör även byggas som Blåjusled som alternativ evakueringsväg vid järnvägsproblem vid överfarten i Vannsätter.
- In- och utfarten vid Variant köpcenter måste förbättras liksom iordningsställande av övergång mellan Ellervik/Älvstigen och Bäckforsvägen.
- Busstiderna bör samordnas bättre med tågtiderna i Söderhamn och Holmsveden. Önskvärt att införa anropstrafik för boende i Vannsätter och Österbacken.

Privatpersoner

Flera privatpersoner lyfter att många äldre vill kunna bo kvar i sin hembygd och har synpunkter på översiktsplanens indelning i kommundelscentrum. Exempel på förslag som lyfts är: investeringar i kommunala byggnader på landsbygden; fler bostäder i strandnära läge; ytor för gemensam odling; förskola i Holmsveden; förbättrad kollektivtrafik; upprustning av utemiljöer; elljusförsedda motionsspår i den södra kommundelen; trafiksäkra passager; brukslämningarna vid Tönnebro borde uppmärksammas.

Flera privatpersoner ifrågasätter Holmsveden som kommundelscentrum och undrar vilka satsningar kommunen planerar att göra i kommundelscentrumen. Skolan, affären och idrottsplatsen i Stråtjärä är exempel på kvaliteter som invånarna värnar starkt om. Samtidigt lyfts att Holmsveden och Stråtjärä två orter som stärker varandra.

Generellt efterlyses fler konkreta förslag för utvecklingen av respektive ort.

Kommunens kommentar

Avsnittet om landsbygden har utvecklats och är nu indelat i tre underrubriker: *Tätortsnära landsbygd*; *Kommundelscentrum*; och *Landskapet präglar bygdernas identitet*. Kommundelscentrumen ska ses som ett verktyg för att skapa förutsättningar för att leva och verka i samtliga delar av kommunen. Det är främst under detta avsnitt som kommunen uttrycker sin vilja avseende markanvändningen på landsbygden. Det finns dock flera aspekter av landsbygdens utveckling än vad som uttrycks under dessa rubriker. Översiktsplanen ska därför läsas i sin helhet för en fullständig bild.

Allmänna intressen

Riksintressen

Räddningstjänsten södra Hälsingland

Ett ökat företagande i kommunen kommer leda till ökade mängder transporter av farligt gods på såväl järnväg, väg och vatten. Idag utgör transporter av farligt gods ett problem i samband med nybyggnationer intill transportlederna. Det saknas idag såväl nationella som regionala riktlinjer i Gävleborg för hur hänsyn ska tas till risker med transportleder för farligt gods i samband med planarbeten. I frånvaro av en sådan riktlinje föreslår Räddningstjänsten södra Hälsingland att *Riktlinjer för riskhänsyn i samhällsplaneringen* framtagen av Länsstyrelsen i Skåne län.

Särskild hänsyn bör även tas till om transportleden för farligt gods passerar genom vattenskyddsområde för att åstadkomma skydda mot att farliga ämnen sprids till grundvattnet.

I delen som behandlar verksamhetsområden räknas ett antal industrier upp som kan utgöra en fara för sin omgivning. I fortsatta planarbeten i närhet av dessa verksamheter kan respektive verksamhets riskutredning utgöra stöd och underlag.

Det saknas en tydlig presentation av vilka områden som riskerar att översvämmas, vilka områden som inte bör bebyggas och hur kommunen avser att arbetet med klimatförändringar och det gäller även för områden med förhöjd risk för ras och skred.

Svenska kraftnät

Ifrågasätter att våra anläggningar inte nämns eller syns i den aktuella översiktsplanen, då det är en grundläggande planeringsförutsättning.

Elförsörjningen är ett prioriterat område för totalförsvaret, vilket medför att såväl stamnät som region- och lokalnät utgör essentiella delar av totalförsvaret. Svenska kraftnäts beredskapsarbete riktar sig till att bidra till Forsvarsmaktens förmåga, men även till att säkerställa elförsörjningen i det civila samhället.

Kommunens kommentarer:

Kommunen har bearbetat hela avsnittet gällande riksintressen och kompletterat med en karta. När det gäller farligt gods följer kommunen Skånes riktlinjer. Ovanstående och information om ras, skred och klimatförändringar står det om i avsnittet *Miljö, hälsa och säkerhetsrisker samt klimatanpassning*. Information om stamnätet som saknades har kompletterats med text och i kartan om riksintresse. Information om verksamhet har lyfts i kartor under kapitel Näringsliv.

En grön och vattennära kommun

Bollnäs Kommun

Bollnäs kommun ser att Söderhamn tydliggör vikten av det mellankommunala arbetet med att återfå havsvandrande fiskarter. Detta innebär exempelvis att vi som kommuner ställer högre krav på Ljusnans status än vad den är klassad som idag. Bollnäs kommun anser därför att vi kommuner ska ha som gemensamma mål att Ljusnan och Voxnan i framtiden ska uppnå god ekologisk status. Söderhamns kommuns ställningstagande avseende Ljusnan får gärna stämmas av mot Bollnäs kommuns översiktsplan.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Lokalisering av allmänna intressen: Vi saknar en tydlig lokalisering av t.ex. områden med intresse för naturvården. I den gällande översiktsplanen finns en lista med dessa områden. Ska dessa nu ses som allmänt kända områden så att de inte behöver förtydligas eller ska man göra bedömning i varje ärende eller är tanken att den framtida grönstrukturplanen ska förtydliga? Det krävs både ett bättre kartunderlag och tydliga listor för att översiktsplanen enklare ska kunna användas i planeringen. Samordning med nationella och regionala mål med mera

Koppling till regionala mål: Bygg- och miljönämnden ser även ett behov av att förtydliga kopplingen till regionala miljömål och klimat- och energistrategier.

Påverkan utanför kommungränserna: Översiktsplanen skulle även kunna föra ett resonemang om Söderhamns påverkan utanför kommungränsen. Viktiga saker som skulle kunna lyftas här inkluderar ökad andel ekologisk mat, inköp av Fairtradeprodukter, ökat inslag av närodlad mat samt divestera (att sälja av) kommunens innehav i miljöförstörande verksamhet.

Förtydliganden på närproducerad mat och tillgång till odlingsmark. Vi menar att sådan mark redan idag är viktig och att det klagas hur intressen för exempelvis exploatering ska vägas mot tillgång till odlingsmark.

Har kommunens avsikt att ha utökade restriktioner mot skogsbruk utöver skogsvårdslagets krav som gäller inom t.ex. naturreservat, strandskyddsområden eller vattenskyddsområden så behöver detta framgå i översiktsplanen för att hjälpa vid yttranden och beslut i bygg- och miljönämnden.

Moderaterna

Idag finns en internationell trend hos yngre människor för odling av sin egen mat och hållbar utveckling. Därför vill vi se att fler invånare kan odla i sin närhet individuellt eller tillsammans med andra. Ta fram platser för stadsodling i andra delar av staden samt i de olika kommundelscentra.

Ambitionsnivån för hur stadens parker och planteringar används och utformas utifrån ett långsiktigt hållbart perspektiv skulle kunna beskrivas tydligare. Introducera cirkulär ekonomi (CE). Detta är ett perspektiv där resurser tas tillvara på ett i kretslopp som är effektivare än dagens linjära ekonomi där man köper varor/tjänster, använder dessa och sedan slänger, eldar et c. Stadens parker och grönområden kan i mycket högre grad nyttjas för produktion som till exempel kan bli till föda för människor och djur, hantverksproduktion, främja djurliv och biologisk mångfald, kompostering samt energi- och jordproduktion.

Studiecirkel, Trönö

Men behovet av att bygga bostäder står helt i strid med ställningstagandet på sidan 41 (m fl sidor), att "potentiellt brukbar och befintlig jordbruksmark ska inte tas i anspråk för bebyggelse eller annan markanvändning". Ska bostadsbyggande kunna ske i Trönö så behöver jordbruksmark tas i anspråk.

Förslag:

- Behåll befintlig områdesplan över den kommunalt ägda jordbruksmarken i Trönö
- Ändra kriteriet om jordbruksmark så att sådan mark kan tas i anspråk om det är nödvändigt för utveckling av kommundelscentrum

Studiecirkel Marmaverken

Underlaget i den kommunala fiskeplanen måste kunna användas mer än vad som framgår av ÖP. I den finns ju fakta som underlättar vid lokalisering och exploatering.

LRF

Sammanställning som gjorts i det första utkastet sammanfattningsvis är bra. I och med att vi har varit med i processen vid ett antal tillfällen märker vi att mycket av våra synpunkter har beaktats i förslaget, vilket vi ser som positivt.

I en översiktsplan får inte målbilden styra över vilka naturtyper som ska prioriteras i kommunen. Skogens värde ligger i att leverera produkter som timmer, massaved till papper/kartong samt förnybart bränsle. Samtidigt som dessa produkter framställs bidrar det aktiva skogsbruket till en koldioxidbindning som skogen dominerar. En ung skog binder koldioxid medan en gammal och färdigvuxen skog inte längre binder, utan istället står still i den processen och släpper ut koldioxid. Därför är ett aktivt skogsbruk en av de grundbultar som ser till att Söderhamns kommun håller sig i framkant vad det gäller hållbarhetsaspekterna - socialt, ekonomiskt och miljömässigt.

Söderala-Mo centerorganisation

Tillägg vid 41 Ljusnan: Anser att det bör förtydligas att dammarna som nämnts är del av vattenkraftsverken.

Kommunens kommentar

Kommunen har tagit ställning för att hantera jordbruksmark för bebyggelse Trönö genom utpekande av LIS område och utifrån gällande detaljplan. Kommunen har tydliga planeringsinriktningar gällande jordbruksmark och exploatering för att säkra upp att odlingsbar mark skyddas. Frågan kring utpekade områden av stadsodling kan inte hanteras i översiktsplanen utan i kommande fördjupade underlag såsom Grönstrukturplan.

Kommunen har förtydligat ställningstagande och begrepp kring skogsbruk och skogens gröna värden främst när det gäller kommunens egna skogsinnehav. Planeringsinriktningar styr vilka naturtyper som ska prioriteras i mark- och vattenanvändningen, inte målbilden. Det finns olika synsätt på hur man ser på värdet av skogen. Dokumentet från samrådsversionen kring grön infrastruktur är omarbetad och kommunen har tagit tydliga ställningstaganden och planeringsinriktningar.

Kommunen delar uppfattningen med Bollnäs kommun att fria vandringsvägar för fisk längs Ljusnan är av stor vikt för fiskbeståndet. Det har kommunen givit uttryck för i planeringsinriktningar för det allmänna intresset i Kust, hav och skärgård samt En grön och vattennära kommun. Fiskeplanen uppdateras kontinuerligt och valda delar har integreras i översiktsplanen främst i mark- och vattenanvändningsavsnittet och kartan grön infrastruktur.

Begreppen *Cirkulär ekonomi* och *Ekosystemtjänster* har lyfts i delstrategi 4 och 5. Planeringsinriktningar kring grönområden, planteringar och parker uttrycker tydligt betydelsen för den gröna infrastrukturen. Kopplingen till nationella/regionala miljömål görs starkare i översiktsplanen och kommunen hänvisar även till Energiplanen som är underframtagande.

Ett jämlikt Söderhamn

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att ett avsnitt om gruppen nyanlända och ett mångfaldsperspektiv som även inkluderar gruppen nyanlända saknas.

Moderaterna

Under rubriken "Jämställdhetsintegrerad samhällsplanering" finns en skrivelse som Moderaterna anser behöver formuleras om, alternativt hänvisas till forskning, eftersom den drar alla kvinnor över en kam samt vinklar kvinnan till en av mannen och samhället underordnad individ. Skrivelsen handlar om kvinnors strategier om anpassning av vardagen till mannen och samhället i övrigt.

Under rubriken "En fysiskt tillgänglig kommun" finns en skrivelse om att vardagen för personer med någon form av funktionsnedsättning kan vara svår och i denna text visas enligt Moderaterna inte tillräcklig förståelse för funktionsnedsatta personer. Stycket behöver omarbetas.

Näringslivsenheten, Söderhamns kommun

Näringslivsenheten anser att jämställdhet i planeringen innebär att kvinnor, män, pojkar och flickor med olika bakgrund och erfarenheter ska kunna leva bra vardagsliv och menar att texten om en jämställdhetsintegrerad samhällsplanering behöver formuleras om.

Studiecirkel Femman

Studiecirkel Femman föreslår att följande ställningstagande läggs till: "Utgå från människor med funktionsnedsättningar i all fysisk planering".

SFI- och SAS-klasser på CFL

Omkring 100 personer som studerar svenska för invandrare (SFI) och svenska som andraspråk (SAS) på CFL belyser viktiga mötesplatser i centrala Söderhamn. Den enskilt viktigaste mötesplatsen i Söderhamn är CFL som ger möjlighet till studier, språkträning och är en allmän träffpunkt där man träffas för att umgås, diskutera, dricka kaffe med mera. Andra viktiga mötesplatser är centrum generellt och speciellt biblioteket, Norrtullskyrkan och Hällåsen.

Privatpersoner

Privatpersoner lyfter att ordet tillgänglighet oftast syftar på avstånd mellan platser men att för personer med funktionshinder handlar tillgänglighet om mer än det. Intellectuella funktionshinder omnämns inte. En privatperson frågar hur översiktsplanen kommer att kommuniceras med det nyligen tillsatta tillgänglighetsrådet. En privatperson lyfter barnens perspektiv och att äldreboenden behöver tillgång till frisör, fotvård och sköterska. En återkommande åsikt är att kommunen måste våga satsa mer på ungdomar.

Kommunens kommentar

Avsnittet om ett levande kulturliv och en gestaltad livsmiljö har införlivats i detta avsnitt eftersom kommunen anser att dessa frågor hänger tätt samman och är viktiga för att kommunen ska bli mer jämlik för alla grupper i samhället. Ett avsnitt om gruppen nyanlända och konsekvenser av bostadssegregation är tillagt i texten tillsammans med en hänvisning till studien om boendesegregation och nyanländas boendepreferenser som togs fram som kunskapsunderlag till översiktsplanen. Samma studie har använts som grund till att utveckla avsnittet om mötesplatser i det offentliga rummet, bland annat med en karta över viktiga mötesplatser i centrala Söderhamn. Även texten om en fysisk tillgänglig kommun har omarbetats utifrån inkomna synpunkter.

Kulturliv

Näringslivsenheten, Söderhamns kommun

Näringslivsenheten anser att Söderhamn saknar större arenor för kulturarrangemang, men att omkringliggande kommuner som Bollnäs och Gävle har lokaler som motsvarar större produktioners krav på yta och publikkapacitet. Söderhamns kommun är inte en spelare på den marknaden, men behöver kanske heller inte vara det. Med utbyggd infrastruktur och fler avgångar på buss och tåglinjer kan även Söderhamnarna ta del av det utbudet. Söderhamns kulturliv i de mindre lokalerna och platserna kan fylla ett behov av att uppleva kulturen på nära håll.

Söderala-Mo Centerförening

Söderala-Mo Centerförening anser att enbart stadens platser nämns men att det runt om i kommunen finns samlingsplatser, museer och hembygdsgårdar som alla är platser för kultur.

Sandarne Kultur och historiska förening (KULT)

Bifogar Länsmuséets dokument "Fem sågverk i Sandarne" från 2006 som yttrande.

Privatpersoner

Flera privatpersoner saknar biblioteket som samlingsplats för kultur i översiktsplanen. En privatperson anser att översiktsplanen lägger för stor vikt vid pendling, främst till Gävle, för kulturupplevelser. Flera privatpersoner efterlyser ett större kulturutbud i Söderhamn med ett kulturhus och fler scener och konsertlokaler.

Kommunens kommentar

Texten om kulturliv har införlivats i avsnittet om en jämlik och sammanhållen kommun och setts över i sin helhet utifrån inkomna synpunkter. Större fokus har lagts vid att kulturlivet i Söderhamn behöver resurser för att kunna vara levande. Samtidigt behöver kommunikationerna inom länet vara goda för att det kulturella utbytet mellan kommuner ska fungera. Ett övergripande mål är att stadskärnan ska vara kommunens självklara gemensamma mötesplats, med bland annat ett större utbud av kultur än i övriga orter.

Kulturmiljö och en gestaltad livsmiljö

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att befintliga kunskapsunderlag är mycket föråldrade och att det är högst relevant och angeläget att ta fram ett nytt kulturmiljöprogram för kommunen. Vid Söderhamns kust finns också flera kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer, inte minst äldre fiskelägen, vilka är mycket attraktiva som boendemiljöer och därför utsatta för ett visst omvandlingstryck. Här är det viktigt att kommunen ser över möjligheter att reglera bebyggelsen så att de kulturhistoriska värdena och attraktiviteten kan bevaras även för framtiden. Kommunen framhåller att orternas karaktär är viktig i den fysiska planeringen. En historisk bakgrundsbeskrivning är i det sammanhanget av stor vikt.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Bygg- och miljönämnden påpekar att översiktsplanen inte redovisar specifika områden eller fastigheter som har högt kulturmiljövärde. Den tidigare översiktsplanen innehåller en stor inventering av kulturhistoriskt intressant bebyggelse. Denna inventering är till stor nytta i samband med detaljplanering och vid bygglovsärenden. Nämnden önskar att denna inventering bifogas i den nya översiktsplanen.

Holmsvedenbygdens intresseförening

Skogbonaden som upptäcktes i början av 1900-talet i Skogs kyrka är ett kulturarv på internationell nivå. En av de tre äldsta i världen!! En kopia av bonaden finns tillgänglig i Skogs kyrka.

I Håkanbo vid Hemsjön fanns också ett järnbruk under mitten av artonhundratalet som även bör uppmärksammas. Brukets namn var Tönshammar och kom sedan att flyttas till Sandarne.

Kommunens kommentar

Texten om en gestaltad livsmiljö har införlivats i avsnittet om en jämlik och sammanhållen kommun eftersom gestaltning av byggnader och fysiska miljöer är tätt sammanknutet med sociala hållbarhetsfrågor, ett perspektiv som alltid ska finnas med i samhällsplaneringen. En genomgång av befintliga beskrivningar av viktiga kulturmiljöer i kommunen har gjorts och sammanställts under den nya rubriken *Kulturhistoriskt viktiga miljöer* samt i en bilaga till översiktsplanen. Generellt har orternas olika karaktär och platsbeskrivningar fått större utrymme i översiktsplanen.

Folkhälsa, idrott och rekreation

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen anser att avsnittet om friluftsliv och rekreation bör utvecklas, exempelvis genom att de platser som är av betydelse för friluftslivet beskrivs i ett eget avsnitt där det också utvecklas varför dessa områden är viktiga.

Söderala-Mo Centerförening

Söderala-Mo Centerförening föreslår att motions- och idrottsanläggningar utanför Söderhamn omnämns, exempelvis Bergviks IP och Borg i Norrala. Upprustning av baden i Mohed, Badkullen i Bergvik och inomhusbadet i Söderala behövs.

Näringslivsenheten, Söderhamns kommun

Näringslivsenheten vill se mer fokus på leder som knyter ihop områden och projekt, vilket gynnar besöksnäringen och nya företagsetableringar.

Söderhamns ryttarförening

Söderhamns ryttarförening anser att förbindelserna till och från ridskolan är bristfälliga vad gäller gång- och cykelvägar, kollektivtrafik och ridmöjligheter i kringliggande mark och skog. Säkerheten längs vägarna kring ridskolan upplevs som ett problem för barn och nybörjare men även för vana ryttare.

Studiecirkel, Trönö

Studiecirkeln lyfter den gamla banvallen genom Trönö mot Enånger som potentiell framtida vandringsled.

Studiecirkel Femman

Studiecirkeln föreslår ett ställningstagande om att restaurera, tillgängliggöra och synliggöra befintliga leder och stigar i hela kommunen.

Vallviks intresseförening

Vallviks intresseförening vill se en upprustning av badet i Ljusne.

Privatpersoner

Flera privatpersoner lyfter bristen på säkra ridvägar kring ridhuset.

Tre privatpersoner vill se att kommunen planerar för ett sportcentrum med möjlighet att utöva flera olika typer av idrotter. Hällåsen arena skulle kunna utvecklas i den riktningen. Föreningslivets betydelse för invånarna och i marknadsföringen av kommunen lyfts. En privatperson lyfter bristen på bra lekplatser generellt. En privatperson påtalar bristen av en stor lekpark för barn i olika åldrar och föreslår Skogshöjden som lämplig plats. En privatperson vill se att Söderalabadet renoveras. En privatperson anser att discgolfbanan mellan Norrberget och Skytten bör färdigställas. En privatperson saknar en plats där man kan utöva ytkrävande och högljudd motorsportverksamhet (drifting) både vinter och sommartid.

Kommunens kommentar

Texten har utvecklats med ett avsnitt om bostadsnära grönområden och tätortsnära naturområden som har en speciell betydelse för friluftslivet. Dessa redovisas i kartform med hänvisning till bilagan *Naturområden och blå stråk* där det finns utförligare beskrivningar av varje enskilt område. Viktiga rekreativstråk och vandringsleder finns redovisade i samma karta med tillhörande text.

Hällåsen, tillsammans med ridhusen i Tälje, Hällmyra och Flygstaden har en speciell betydelse för friluftslivet och aktiviteter kopplat till idrott och folkhälsa. Sambanden och kommunikationerna mellan dessa platser behöver stärkas. Detta har förtydligats i text och kartbild.

Texten har även utökats med ett avsnitt om jakt och fiske.

Näringsliv och kompetensförsörjning

Näringslivsenheten, Söderhamns kommun

Näringslivsenheten saknar beskrivningar inom fem områden: näringsliv, nyföretagande och etablering; entreprenörskapet och en tydlighet med vad vi vill; Faxepark som given samarbetspartner med högskolan; ställningstaganden; samhällsplaneringens roll för näringslivet.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Bygg- och miljönämnden anser att översiktsplanen bör klargöra utvecklingen av E-center i förhållande till centrum och Söderhamnsporten. Bygg- och miljönämnden ser en stor risk i att en ensidig satsning på E-center riskerar att motverka delstrategi 2, urban kvaliteter i staden.

Söderala-Mo Centerförening

Besöksnäringen bör marknadsföras samordnat mellan kommunerna i Hälsingland.

Moderaterna

Moderaterna anser att mål 8 i Agenda 2030 som handlar om tillväxt och jobb har fått en alldeles för liten betydelse i översiktsplanen. Tillväxt inom handel, turism och övrigt näringsliv är nödvändigt. Sverige förväntas bli ett föregångsland inom cirkulär ekonomi och detta perspektiv saknas i översiktsplanen.

Kommunbygderådet ALLIS

Kommunbygderådet ALLIS anser att utbildningsområdet har en mycket svag omskrivning utan trendspaning trots att kompetens och utbildningsfrågor nog anses vara en av de viktigaste "mjuka" frågorna i programmet. Vidare anser man att CFL har varit avgörande för bryggan till högre studier.

Kommunbygderådet anser även att avsnittet om arbetsmarknad måste omarbetas eftersom det har för stort fokus på besöksnäringen. Tillverkningsindustrier och tjänsteföretag, statliga och kommunala verksamheter är omfattande personalmässigt. Faxepark, Söderhamns innovationsarena och Movexum måste beskrivas liksom hur man jobbar med nyföretagande och att driva egna företag.

Johan Bengtsson, Flygstaden

Johan Bengtsson, Flygstaden ställer frågan om företagarna är bättre rustade och inte så sårbara idag jämfört med innan de stora nedläggningarna av företag och flygflottiljen.

Studiecirkel Trönö

Studiecirkel Trönö föreslår ett nytt ställningstagande: "Vid upphandling ska kraven likställas med de krav som samhället ställer på produktionen".

LRF

LRF föreslår en korrigerings i stycket om "Areella näringar".

Studiecirkel Femman

Studiecirkel Femman anser att ett ställningstagande som berör kompetensförsörjningen bör finnas med och att föreningslivet borde finnas med i beskrivningen av kultur- och naturturism. Sociala företag bör även omnämnas under näringsliv och kompetensförsörjning, alternativt tas bort helt. Kreativitet bör kopplas till näringsliv och nya företag. CFL har potential till mer utbildning och ett riktigt campus. Skolor, barnomsorg och sjukvård är viktigt och gynnar både näringslivet och boendet. En privatperson påpekar att resecentrum är en naturlig plats för en framtida turistbyrå.

Studiecirkel Marmaverken

Studiecirkel Marmaverken lyfter att F15-området har förutsättningar för en återetablering av försvaret.

Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen lyfter CFL:s roll för samverkan inom forskning inom marina frågor.

Bergviks allting

Skogen liksom den offentliga sektorn har alltid haft betydelse för utvecklingen i Söderhamnsbygderna. Inom såväl skogen som försvaret sker idag nya utvecklingsinsatser.

Privatpersoner

Fler större butikskedjor och mer utbildningsmöjligheter behövs för att staden ska bli attraktiv för ungdomar. En privatperson anser att besöksnäringen borde få mer utrymme i planen. En privatperson

vill att E-center norr ska bebyggas. Lanthandeln i Stråttjärä lyfts som viktig för bygden och önskemålet är att kommunen ser lanthandlare och företag på landsbygden som en tillgång och visar intresse. Riksväg 83 lyfts som ett viktigt stråk för besöksnäringen med lanthandeln i Stråttjärä som ett naturligt stopp. Skogsands badstrand, kyrkoruinen, campingen, Bergvikens fiskevatten och Stall Stråttjärä lyfts som turistmål med utvecklingspotential.

Kommunens kommentar

Näringslivsperspektivet har tydliggjorts med nya texter för näringslivsutveckling, handelns utveckling, de areella näringarna samt besöksnäringen. Dessutom finns nu även ett längre avsnitt med beskrivningar av större ytkrävande verksamhetsområden som är viktiga för näringslivets utveckling. Näringslivsperspektivet har även stärkts generellt genom tydligare målformuleringar och beskrivningar.

Avsnittet om de areella näringarna är kompletterat utifrån LRF:s synpunkter och avsnittet har även utökats med en text om skogsbruket. En beskrivning av Faxepark är tillagd under näringslivsutveckling.

Attraktiva bostäder och boendemiljöer

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen föreslår att frågor som behandlas i handlingsplanen till bostadsförsörjningsprogrammet lyfts i översiktsplanen för att de ska förankras politiskt. Länsstyrelsen anser att kommunen i översiktsplanen bör ta ställning till hur man ska skapa förutsättningar för att möta bostadsbehoven för resurssvaga befolkningsgrupper.

Region Gävleborg

Region Gävleborg anser att kommunens riktlinjer för etablering av nya bostäder är bra eftersom de i huvudsak ska koncentreras i stations- och/eller kollektivtrafiknära lägen. Det är också bra att kommunen lyfter fram orter med högre regional tillgänglighet och kvaliteter. Att Holmsveden lyfts fram som en av dessa visar på framtidstro och är intressant utifrån sitt läge som stationsområde med järnvägsstopp.

Region Gävleborg anser att strategisk samplanering mellan kommunernas bostadsplanering och regionens kollektivtrafik och infrastruktursatsningar gynnar den enskilda kommunen genom att förbättra samband och tillgänglighet inom och mellan arbetsmarknader i ett större perspektiv. Att bygga bostäder och bostadsområden på ett sätt som möjliggör effektiv kollektivtrafikförsörjning (korta restider med hög turtäthet) är en framgångsfaktor.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Bygg- och miljönämnden anser att texten på sidan 53 formuleras om för att bli mer förståelig.

Moderaterna

Moderaterna anser att en levande landsbygd, kommundelscentrum med servicepunkter och utveckling av bostäder som passar livets alla skeden är av stor vikt för att Söderhamns kommun ska ha en framtida attraktionskraft. Moderaterna framhåller vikten av att snabbt komma igång med bebyggelse på Köpmantorget i enlighet med planprogrammet för Centrum. Moderaterna anser vidare att de arkitektoniska värdena i hög grad bör tas i beaktande vid nybyggnation. Centralt belägna bostäder för seniorer är prioriterat, liksom bostäder för unga. Kommunen bör verka för en mångfald av aktörer på bostadsmarknaden, enligt Moderaterna.

Moderaterna anser även att det bör finnas en tydligare skrivelse och en högre ambition i översiktsplanen gällande energismarta byggnader i kommunal regi såväl vid nyproduktion som vid förändringar i det befintliga beståndet.

På sidan 53 önskar Moderaterna en omformulering av texten ”kommunen bygger inga bostäder” eftersom ägardirektivet kan användas för att styra det kommunala bostadsbolaget att bygga bostäder.

Söderala-Mo centerorganisation

Söderala-Mo centerorganisation föreslår byggande av trygghetsboenden och serviceboenden i Mohed och seniorboende i Söderala.

Holmsvedenbygdens intresseförening

Holmsvedenbygdens intresseförening anser att Holmsvedenbygden har stora förutsättningar att med nya bostäder bli en växande bostadsort både för barnfamiljer och äldre med möjlighet till ett strandnära boende med bra kommunikationer. Ett trygghetsboende är en viktig förutsättning för att äldre ska kunna lämna sina bostäder. I Holmsveden behövs en servicepunkt och en mötesplats, vilket saknas idag.

Kommunbygderådet ALLIS

Det finns ett stort behov av boenden för äldre som vill lämna villan i hela kommunen. Kommunbygderådet anser att möjligheten att bo kvar i sin kommun även när behov och önskemål förändras är ett bra ställningstagande om det detta betyder mer än bara komplettering av bostäder i kommundelscentrumen. Kommunbygderådet efterlyser ett bredare tänk där de som även inkluderar de omgivande bygderna.

Studiecirkel Trönö

Studiecirkeln anser att ställningstagandet om att hela kommun ska leva är bra och att detta förutsätter seniorboenden i alla kommundelscentrum.

Studiecirkel Marmaverken

Studiecirkeln anser att Faxeholmens rivningar tillsammans med kommunens planering för bostäder centralt driver på urbaniseringen inom kommunen. Politiken kan styra var nya bostäder ska byggas.

Vallviks intresseförening

Vallviks intresseförening saknar annonser på de lediga tomter som finns på kommunens mark.

SFI- och SAS-klasser vid CFL

Omkring 100 studerande vid CFL har lämnat in ett samrådsyttrande där frågorna ”hur vill du bo?” och ”vad saknas i ditt boende?” besvaras. Bland de svarande finns en blandning av önskemål där omkring en tredjedel helst vill bo i lägenhet medan mer än hälften skulle vilja bo i villa eller radhus. Bland de kvaliteter som saknas i boendemiljön lyfts främst olika typer av mötesplatser som exempelvis möteslokaler, kaféer och lekland och lekplatser för barn samt ett kommersiellt utbud av gallerior och butiker.

Privatpersoner

Flera privatpersoner anser att bostäder är en viktig och engagerande fråga. Flera privatpersoner påtalar att det råder bostadsbrist för äldre i hela kommunen. Flera privatpersoner anser att fler bostäder utanför stadskärnan behövs för att hela kommunen ska leva med bättre allmänna kommunikationer. Två privatpersoner föreslår att några tomter projekteras i ett pilotprojekt i Skog/Stråtjärn området för att se hur det faller ut och att Faxeholmen inte bör vara byggherre. En privatperson föreslår nybyggnation i norra staden. Två privatpersoner föreslår att lägenheterna på

Tallvägen rustas upp och att markområdet vid Variant bebyggs alternativt att Faxeholmens bestånd på Björneborg i Bergvik byggs om för att stämma bättre överens med äldres behov. En privatperson vill se att promenadstråken ut mot Stugsund bebyggs med bostäder och kommersiell service.

Kommunens kommentar

Avsnittet har utvecklats med tydligare målformuleringar och planeringsinriktningar och även karta över tilltänkt bebyggelseutveckling i centrala Söderhamn. I de fall det finns frågor som inte omfattas av översiktsplanen hänvisas till kommunens bostadsförsörjningsprogram.

Hållbara resor och transporter

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen menar att risk- och säkerhetsavstånd till de stora trafikanläggningarna bör redovisas i översiktsplanen och att prioriteringen av gång- och cykelvägar behöver tydliggöras.

Region Gävleborg

Region Gävleborg ser positivt på att Söderhamn betonar kollektivtrafikens betydelse som resurs för kommunens utveckling. Det är också positivt att framtida utveckling av kommunen innebär en ömsesidig förstärkning av såväl orter som kollektivtrafik. Region Gävleborg bedömer inte att en framtida persontågstrafik på Kilaforsbanan framstår som en rimlig utveckling utifrån rådande förutsättningar. En förändring av väg 50 till 2+1-väg skulle innebära stora konsekvenser för busstrafiken på sträckan. Vidare är Region Gävleborg positiv till att Söderhamn lyfter fram den digitala infrastrukturens betydelse för kommunens utveckling. Söderhamn skulle kunna stärka denna del ytterligare genom att lyfta in ambitioner och prioriteringar från bredbandstrategin.

Moderaterna

Moderaterna anser att kommunen är i skriande behov av en fungerande infrastrukturplan. Goda möjligheter till pendling för arbete och studier är avgörande. Kommunen behöver arbeta för påskyndande av dubbelspår på Ostkustbanan, fyrfilsväg på E4:n samt för goda vägförhållanden i östvästlig riktning. Funktionella hamnar med fördjupning av farlederna är ett viktigt led i ett hållbart miljöarbete. Moderaterna anser vidare att möjligheten att ha bil inte bör byggas bort.

Söderala-Mo Centerorganisation

Söderala-Mo Centerorganisation vill se ett bevarande av vägbredden, 14 meter på riksväg 50, en ordentlig parkering med rastplats, av- och påfarter vid Sågvallen samt belysning på båda sidorna vid busshållplatsen i Anneberg.

Kust- och skärgårdsföreningen

Kommunikationer till skärgården för turister utan tillgång till bil bör utredas om vi ska leva upp till en att vara en skärgårdskommun av klass.

Kommunbyggerådet ALLIS

Kommunbyggerådet anser att fungerande kommunikationer i olika delar av kommunen är lika viktiga som de mellan kommunelsentrum och centrala Söderhamn. Busstrafik och gång- och cykelvägar behövs för att möjliggöra ett gott vardagsliv i hela kommunen. Kommunbyggerådet anser att väg 652 mellan Trönö och riksväg 50, väg 640 från Bergviksvägen genom Marmaverken, väg 633 mellan Ljusne och riksväg 50 samt väg 629 mellan Bergvik och Ljusne via E4:n saknas i utvecklingsstrategin på sida 25. Även mellankommunala kommunikationer är viktiga att beskriva, exempelvis Holmsveden och Stråtjäras relationer med Kilafors och Lingbo.

Studiecirkel Marmaverken

Studiecirkeln anser att det är ett problem att gång- och cykelvägen över Vojenbron ligger för nära järnvägen då den inte får användas samtidigt som tågtrafiken på grund av säkerhetsskäl. En bro ska därför anläggas väster om järnvägen eftersom det är den säkraste för gång- och cykeltrafik. Väg 640 ska snarast uppgraderas eftersom det ibland uppstår problem för busstrafiken, främst vintertid. Resecentrum måste bli en plats där den resande kan få upplysning och hjälp.

Johan Bengtsson, Flygstaden

E4:n och Ostkustbanan beskrivs men inte hur eller när en fyrfilsmotorväg mellan Gävle och Söderhamnska bli verklighet.

Studiecirkel Trönö

Studiecirkeln påpekar att kommunalsceneriet Trönö ligger mitt i bygden och att möjligheten att ta sig vidare västerut med kollektivtrafiken är begränsad i förslaget, liksom möjligheten att resa kollektivt mot Bollnäs. Studiecirkeln föreslår ett ställningstagande om att kollektivtrafik bör eftersträvas på alla allmänna vägar där människor bor.

Studiecirkel Femman

Studiecirkeln föreslår ett ställningstagande om riksväg 50. Studiecirkeln anser att det är viktigt att ligga i framkant när det gäller tillgång till kollektivtrafik på landsbygden längs fler utpekade stråk än de mellan central Söderhamn och kommunalsceneriet, exempelvis för att knyta ihop kommunalsceneriet med varandra. Studiecirkeln lyfter även bland annat visionen om en buss/ett tåg i timmen, samordning av buss och tågtrafik, möjligheten för ungdomar att ta sig hem kvällstid, flextrafik, möjligheten att ta med cykeln på X-tåget, en fungerande cykelväg mellan Ljusne och Vallvik samt en aktiv dialog med intresseföreningarna när tidtabellerna ska revideras.

Privatpersoner

Flera privatpersoner anser att kollektivtrafiken och gång- och cykelvägnätet behöver utvecklas i kommunen. En privatperson anser att skyltningen av för dålig vid Söderhamnsporten. En privatperson lyfter riksväg 83:s betydelse för Stråtjärna och anser att för stort fokus läggs på den spårbundna trafiken i översiktsplanen. Korsningen vid affären i Stråtjärna behöver tryggare trafiklösningar då det har skett en rad svåra olyckor där genom åren. En privatperson lyfter att många äldre har svårt att gå och vikten av handikapparkeringar på centrala platser.

Kommunens kommentar

Avsnittet är uppdelat i fyra delar om kollektivtrafik, gång- och cykel, bil och godstransporter. Dessa delar har utvecklats med planeringsinriktningar och tillhörande kartor utifrån inkomna synpunkter. En övergripande prioritering av gång- och cykelvägnätet redovisas i två kartor.

Risk- och säkerhetsavstånd till de stora trafikanläggningarna för bil- och järnväg kommer att redovisas i den kommande trafikplanen. Stråket Söderhamn-Bollnäs har stor betydelse för Söderhamn, men detaljerade ställningstaganden om vägens utformning finns inte med. Klassificering av olika vägtyper kommer att redovisas i den kommande trafikplanen.

För fler detaljerade ställningstaganden om infrastruktur och transporter hänvisar kommunen till den kommande trafikplanen. För kartan till utvecklingsstrategin, se kommentarer under rubriken *Utvecklingsstrategi*.

Klimat, miljö, hälsa och säkerhet

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Avfallshantering: Bör formuleras om. Den övergripande målsättningen bör vara att kommunen ska sträva efter att producera så lite avfall som möjligt. Förtydliga att det är små partikelhalter, PM_{2,5} som förknippas med sjukdom/högre dödlighet inte enbart "sotpartiklar".

Söderala-Mo Centerförening

Sjöar och vattendrag (stora som små) bör tas med i arbetet med klimatplanen, vad händer i Söderhamns kommun om exempelvis Ljusnan och Voxnan svämmar över?

Studiecirkel Femman

Lägg till ställningstaganden om giftfri miljö, t ex att giftiga kemikalier inte ska användas och hur/vilka gifter ska fasas ut från kommunal verksamhet och mark. Åtgärder inom miljömålet Giftfri Miljö saknas helt i både samrådshandlingen och hållbarhetsbedömningen och ställningstaganden om hur kommunägda byggnader och befintligt bostadsbestånd ska miljöanpassas och göras resurseffektiva. Det finns mycket beskrivet när det gäller nybyggnation, men att/hur man ska göra med befintliga byggnader saknas. Söderhamns kommun är en Ekokommun, lägg till den informationen

Naturskyddsföreningen

Kommunen har fattat beslut om att vara en ekokommun och det borde nämnas i texten, dels i inledningen men också under rubriken 6.10 Klimat, miljö, hälsa och säkerhet.

Skyddet av vattentäkter är viktigt eftersom rent vatten är viktigt livsmedel. Merparten av Söderhamns dricksvatten tas ur Ljusnan-åsen, som också gränsar till stor del av kommunens åkermark, måste man vid utvidgning av skyddsområdena väga in behovet av effektivt utnyttjande av åkrarna för fortsatt och ökad produktion av andra viktiga livsmedel.

Bergvikskog

Naturturism pekas ut som en stark inriktning i Söderhamn. Bergvik Skog välkomnar alla ut i naturen. Om kommersiell verksamhet bedrivs på Bergviks mark- och vattenområden utgår vi från att verksamhetsutövaren träffar avtal med oss som markägare och söker de tillstånd som krävs för verksamheten. Ett annat ställningstagande som kommunen gör är en prioritering av friluftsliv framför bebyggelse och skogsbruk i kustnära läge. Bergvik menar att utrymme måste ges för alla dessa verksamheter utan inbördes ordning och att ett rationellt skogsbruk inte får försvåras vilket framgår av MB 3 kap 4§. Vi vill även erinra om att enligt Skogsvårdslagen är skogsbruk och naturvård jämställda mål.

Kommunens kommentar

Planeringsinriktningar gör gällande att kommunkoncernen ska vara ett föredöme i avfallshantering genom att först och främst förebygga uppkomsten av avfall, återanvända, och sedan återvinna enligt avfallstrappan. Kommunen hanterar ställningstaganden kring kommunal giftfri mark genom planeringsinriktningar kring att stärka biologisk mångfald och ekosystemtjänster. Vid nybebyggelse styr kommunen genom fysisk planering det vill säga översiktsplanen mm, medan befintliga byggnader och bostadsbestånd kan och ska hanteras i energiplanen. Avsnittet klimat, miljö, hälsa och säkerhet har omarbetats med tydligare planeringsinriktningar och med beskrivning av miljö-, hälsa- och säkerhetsrisker. Kommunens styrkor är naturen och friluftslivet och som ger en hållbar samhällsutveckling både för kommunmedborgare och besökare. Översiktsplanen står för ett grundläggande ställningstagande gällande mark- och vattenanvändning kopplat till skogen som resurs. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv finns det alltid samordningsvinster med en samsyn.

Teknisk försörjning

Region Gävleborg

Tycker att det är positivt att Söderhamn även lyfter fram vikten av digital infrastruktur för kommunens utveckling. Framtida ambitioner och prioriteringar utifrån kommunens bredbandsstrategi skulle dock kunna utvecklas i planförslaget med koppling till den fysiska planeringen. För kännedom vill vi också notera att regeringen presenterat en ny nationell bredbandsstrategi med tre nya mål, medan planförslaget endast lyfter fram ett av dessa.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Det är numera att tekniskt egenskapskrav enligt plan och bygglagen att nybyggnationer ska vara förberedda för bredbandsanslutning. Viktigt att kommunens vilja angående bredband tydligt framgår i översiktsplanen. Vi ser också ett behov av att specificera vilken typ av samverkan som är lämplig i bredbandsutveckling. Kommunen bör säkerställa att det ordnas godtagbara ersättningssystem när fast telefoni och ADSL fasas ut. Texten om vattenförsörjning är idag inte tillräcklig för att användas som vägledning vid beslut. Texten bör utvecklas alternativt att det ges en hänvisning till andra dokument.

Svenska kraftnät

Önskar att ledningar synliggörs i aktuell plan. Stamnätet för el går att hämta via Geodataportalen.

Studiecirkel Trönö

Trönö har varken kopparkabeln för fast telefoni, ADSL eller fiber. Vi påtalade problematiken innan problemet uppstod. Det är olyckligt och vill att kommunen anger hur t utbyggnaden av snabbt bredband ska ske. Söderhamn Nära anger att fibern ska vara utbyggd i Trönö senast 2020, men det är för sent. Det finns inget bra alternativ för snabbt bredband, det har en negativ påverkan på både näringslivet och möjligheterna till distansarbete. Ersätt "Strategisk utbyggnad av bredband." med: - 2025 ska 100 % av befolkningen och verksamheter ha tillgång till snabbt och stabilt bredband.

Studiecirkel Marmaverken

Skyddet av vattentäkten Järvsjön har åsidosatts under mycket lång tid. En ytvattentäkt är mycket sårbar och utsatt ur många aspekter. Inga som helst avlopp ska tillåtas, stor hänsyn ska krävas av skogsbruket inom sjöns tillrinningsområde. Förutom eldrivna motorer ska inga motorer få användas på sjön.

Studiecirkel Femman

Förslag: Byt ut - "Strategisk utbyggnad av bredband för att möjliggöra arbete hemifrån och stärka lokal näringslivsutveckling" mot de nationella målen för bredbandsutbyggnad, samt lägg till att det ska vara stabilt och tillförlitligt.

Motivering: Det ska inte kunna ges utrymme för annat genom otydliga formuleringar

Utviksvägens intresseförening

Vi tycker också att det positivt att planen föreslår gång- och cykelbana efter Utviksvägen. En viktig fråga som inte finns med mer än att frågan ska utredas är, avloppsfrågan efter Utviksvägen. Många enskilda avlopp nära centrum och i anslutning till fjärden är otillfredsställande. Angeläget att frågan får sin lösning och förhoppningsfullt underlättas av att Utviksvägen ligger relativt nära kommunens avloppsanläggning i Granskär.

Privatpersoner

Skog/Stråtjärna fick tillgång till fiberuppkoppling 2014 via Söderhamn Nära för 6200: - /hushåll. Gränsen skarp och lämnade ytterområden och fritidsboende utan. Många fick ingen tillgång till fiber - vilket medför att det inte går att arbeta uppkopplad hemifrån. Detta lägger hinder i vägen för de som

vill bo här. Det finns en grupp, unga människor, som vill flytta ut till landet men som förhindras av bristande teknik för uppkoppling.

Krav på dragning av fiber alldeles omgående, i och med detta kommer vår landsbygd att förändras en hel del - det kommer att ge synergieffekter då man kan arbeta på distans - stimulerar permanent inflyttning i fritidsboende bl a Här bör man i någon form kompensera de invånare som inte fått fiber indraget - kanske som skattesubvention? Uppkoppling via andra aktörer som t ex Bredbandsbolaget erbjuds nu till dryga 20 000/per fastighet. Vissa byar har jobbat för det här sedan åtminstone 2013 - så kom då 2014 då skylldes man på att det var valår "då står ju allt stilla", därefter kunde man inte tolka EU-reglerna osv.. Nämnas bör Miljöpartiets Peter Eriksson som utlovar fiber "till alla" till en kostnad av 5000/per fastighet. Valfläk kan man misstänka.

Kommunens kommentar

Skrivningarna kring digital infrastruktur har uppdaterats och vi tar hänsyn till de Nationella målen. Information om stamnätet har lagts till i kartan över Riksintressen. Planeringsinriktningen är att bredband i kommunen ska vara robust och redundant till 100% och med mobila tjänster av god kvalitet senast 2023. Det pågår revidering av skyddsföreskrifterna och vattenskyddsområde kring vattentäkter. Översiktsplanen har förtydligats kring vattenförsörjningen genom en beskrivning av våra grundvattenförekomster och vattentäkter. Frågor och planer kring vatten och avlopp besvaras och hanteras i VA-planen.

Kust och hav

Sjöfartsverket

Kommunens placeringsområde för kust och hav som sträcker sig ut till territorialgränsen omnämns inte i handlingarna. Söderhamn/Ljusne/Orrskär är allmänna hamnar och av riksintresse. Farleder av klass 1 och 2 redovisas som en yta baserad på farledens utmärkning av navigerbar djup med en omgivande buffertzona på 200 meter för att skydda den utmärkningen. Buffertzonen skyddas mot att anläggningar eller konstruktioner påverka sjöfarten negativt. Farleder av klass 3 med buffertzona på 100 meter, för den mindre sjöfarten är inte redovisade. Farledsutmärkningen ex fyrar och enslinjer, belägna utanför angivna buffertzonen ingår i riksintressets influensområde, och ska skyddas så att de inte skymms, riskerar att förväxlas eller påverkas av andra ljuspunkter eller konstruktioner som skadar dessa nautiska funktioner. Influensområdet utpekats eller redovisas inte som en yta utan ska skydda funktionen för riksintresset.

Länsstyrelsen

Ställningstagandet om omprövande av vattendomar i Ljusnans avrinningsområde. I samband med åtgärder i vattendragen är det viktigt att se till att kulturmiljövärdena tas tillvara.

Vid Söderhamns kust finns också flera kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer, inte minst äldre fiskelägen, vilka är mycket attraktiva som boendemiljöer och därför utsatta för ett visst omvandlingstryck. Här är det viktigt att se över möjligheter att reglera bebyggelsen så att de kulturhistoriska värdena och attraktiviteten kan bevaras även för framtiden.

Gävle kommun

Har arbetat med Gävle och övriga kustkommuner för att öka kustens attraktionskraft. Genom att utreda en inre farled längs kusten och peka ut platser med service och som är tillgängliga från land och hav. Kustutveckling stöds också genom LIS-områden längs kusten och regionala leder för vandring och cykel. Är positivt till förslagen och det överensstämmer med planering och ställningstaganden enligt Gävle kommuns översiktsplan och ser gärna en fortsatt samverkan kring kustutveckling.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Det är bra om det står tydligt vad som är kommunens viljeriktning t.ex. att kustnära fastigheters storlek begränsas så risken för delning av fastighet minskar.

Näringslivsenheten, Söderhamns kommun

Vad har vi för utvecklingsmöjligheter med ställningstagande för Kust och hav i fysisk planering?

- Friluftsliv ska prioriteras framför fritidsbebyggelse och skogsbruk i kustnära läge.
- Fritidsbebyggelse i kustnära läge ska koncentreras till befintliga fritidshusområden och vara detaljplanelagd. För all ny bebyggelse gäller att båtplatser ska vara gemensamma.
- Utnyttja bebyggelsereserven i befintliga detaljplaner.
- Behåll orörda strandsträckor intakta.
- Vattendomarna inom Ljusnans avrinningsområde ska omprövas med syfte att öka den biologiska mångfalden genom att säkerställa fiskvandring förbi konstgjorda vandringshinder och återskapa strömvattenmiljöer i torrlagda älvfåror.

Söderala-Mo Centerförening

Hur säkras el-distributionen speciellt vid hårdare väderlek med stormar och hårda vindar. Söderhamn är en vattenkraftskommun vilket borde framgå i texten.

Söderhamns kust och skärgårdsförening

I avsnittet om konstaterar vi att det är långt kvar till att vattnet skärgården har uppnått ekologisk status. det behövs utökade initiativ och åtgärder för att stävja utsläpp, från jord och Skogsbruk, enskilda avlopp och industrier.

När det gäller turism och fritid saknar vi ett lokalt sjökort med inriktning mot fritid och turism.

Att anlägga Jonskärs fritidsområde utan att ta hänsyn till den ökande trafiken som detta medför, var en stor miss. Humlanvägen är avsedd som kärrväg till fåbodar och fiskeläge och är inte avsedd för den trafikmängd som äger rum idag.

För turisten som inte har egen bil är det svårt att komma ut i vår skärgård, som kommun marknadsför som attraktiv. Kommunikationerna bör utredas om vi skall leva upp till en Skärgårdskommun av klass.

Studiecirkel Marmaverken

Undanröjande av vandringshinder för fisk vid kraftverken i Ljusnan är en bra ambition. Förutsättningarna för lax och öring är inte bra i Ljusnan. Kraftverksdammarna gör att det inte finns tillräckligt strömmande vatten för fisken. Ljusnan är ett antal sjöar med mycket korta strömsträckor däremellan. Bäst för fisket vore att få bort Ljusnefors kraftverk. Alternativet är att anlägga en fiskväg för fisk förbi kraftverket.

Studiecirkel Femman

Det saknas konsekvent text om båten som "vardagsfordon" i hela dokumentet. Gör gärna en analys och ställningstagande kring miljö- och klimatanpassade båtar och miljöanpassning av båtplatser, fordonsbränsle mm

Naturskyddsföreningen

Hav & Marina resurser sista stycket borde höra till den föregående avsnittet med rubriken "Mål 6: Rent vatten & sanitet"

Efterlyser tydlighet och saknar text om ambitionerna kring sjöar och vattendrag.

Efterlyser upplysning om SCB's statistik över exploateringsgrad längs den svenska kusten där det visar sig att Söderhamn ligger trea när det gäller hur stor andel av kusten är exploaterad.

Borde kunna nämna Djupviksudden som ett bra exempel på en plats med kultur och historia, som blivit belyst genom Naturskyddsföreningens investering av området. Se skrivelsen 2009-12-03 samt Naturskyddsföreningens kulturhistoriska inventering av udden som vi låtit göra genom Elise Hovanta.

Kommunens kommentar

Samrådsdokumentet har skrivits om och tidigare text har förtydligats och synkats med havsplanen.

Kommunen har inte tagit ställning mot något specifikt trafikslag utan enbart för kollektivtrafik samt gång och cykeltrafik dessa frågor kommer dessutom tas omhand i en kommande Trafikplan.

Frågor kring exploatering av kust- och skärgård styrs upp i texten med hjälp av LIS områden för bevarande, tillåten bebyggelse och striktare bestämmelser. Planeringsinriktningar för exploatering och kommunägd mark har omhändertagits i ett nytt avsnitt i översiktsplanen där även kustnära fastigheter omhändertas. Vid nya bostadsområden görs det inför framtagandet av detaljplaner en bedömning om det blir en betydande miljöpåverkan och ett sådant fall görs en miljökonsekvensbeskrivning. För att reglera bebyggelse så att de kulturhistoriska värdena bevaras längs med kusten föreslås övergripande planeringsinriktningar för kommunägd mark som till stor del ligger längs med kusten. När det gäller el-distribution har kommunen mycket vattenkraft men översiktsplanen sträcker sig till 2040 och till dess kan det ha kommit betydligt fler lösningar i form av bland annat sol och vind.

Förtydligande har gjorts kring planeringsinriktningar av farleder och viktiga noder i skärgården och till havs tillsammans med klassning av buffertzoner och farleder som har tydliggjorts i och med kartor och texter. Ett underlag gällande fritidsfarleder har framtagits inom KOMPIS-projektet och som kan användas som sjökort för fritid och turism.

Kommunens styrkor är naturen och friluftslivet och som ger en hållbar samhällsutveckling både för kommunmedborgare och besökare. Översiktsplanen står för ett grundläggande ställningstagande gällande mark- och vattenanvändning kopplat till skogen som resurs. Utifrån ett hållbarhetsperspektiv finns det alltid samordningsvinster med en samsyn.

Problematiken kring god ekologisk status kommer att förtydligas i arbetet med VA-plan och vattenförvaltningens åtgärdsprogram samt är förtydliga i tematisk karta avsnitten *Grön vattennära kommun* och *Hav, kust och skärgård*.

Kommunen delar uppfattningen att fria vandringsvägar för fisk längs Ljusnan är av stor vikt för fiskbeståndet. Det har kommunen givit uttryck i planeringsinriktningar för det allmänna intresset i Kust, hav och skärgård.

LIS-områden och strandskydd

Näringslivsenheten, Söderhamns kommun

Utveckla servicenoder och LIS-områden i Skärså, Centrala Söderhamn, Sandarne, Stenö havsbad, Ljusne och Trollharen för allmänhetens tillgänglighet till fritidsbåtshamnar och hav. Inom dessa områden kan besöksanläggningar prövas för att stärka turismen. Framtida rekreationsutbud ska ge alla möjligheter till rekreation längs med kusten och skärgård.

Bygg- och miljönämnden, Söderhamns kommun

Nämnden ser ett behov av att en LIS-strategi tas fram som en komplettering till översiktsplanen.

Kommunbygderådet ALLIS

Prövning av möjliga LIS-områden är bra för landsbygdens utvecklingsmöjligheter. Kravet på kollektivtrafik bör sänkas utifrån att planen tar sikte på 2040. Nya kommunikationsmöjligheter kan möjliggöras över tid.

Bergvik skog

Vill gärna vara med och bidra till kommunens tillväxt genom framtagande av attraktiv mark lämplig för bebyggelse, där utveckling av LIS-områden är en viktig del. Ett konkret exempel är utveckling av ett havsnära bostadsområde vid Djupvik, inom det gamla sågverksområdet.

Områden där Bergvik Skog äger mark som bedöms vara intressant för bostadsexploatering är i Bergvik och Trollharen.

Söderhamns kust- och skärgårdsförening

Förslagen till LIS-områden är bra, speciellt så att alla nytillkommande fastigheter kan ansluta till kommunens VA-nät och övriga infrastruktur.

Studiecirkel, Trönö

Vi anser att kriteriet "god tillgång till kollektivtrafik" riskerar att förhindra utveckling i Trönö

Bestäms LIS-områden till områden som idag har god tillgång till kollektivtrafik missar man

dessutom de områden som kan komma att få god kollektivtrafik i framtiden. Det finns alltså flera anledningar att ändra kriteriet.

- Slopas kriteriet om god tillgång till kollektivtrafik, eller ändra formuleringen, exempelvis till "områden ska ha relativ närhet till allmän väg".

Trönös förslag på LIS-områden i Trönö

Vid upprättande av LIS-områden anser vi är självklart att de boende i bygden har ett avgörande inflytande på placeringen av områden.

Områden längs hela Trönöån är bra för att ån är en central del av Trönö. Det är svårt att bygga permanentboende centralt i Trönö utan att göra det inom strandskyddat område. Område vid Storsjö, från Bollnäs kommungräns i vänster (intill Campingen) fram till och med badplatsen i nordöst är attraktivt för nybyggnation. Område intill norra stranden av Vis-Storsjö är attraktivt för nybyggnation av fritidsfastigheter. Två områden kring Järsjö är attraktiva områden som idag har en viss bebyggelse av fritidshus.

Studiecirkel Marmaverken

LIS områden kan ge positiva effekter på turism och näringsverksamhet. Den allemansrättsliga tillgången till strandområden måste dock beaktas. Tillträdet till stränder är i stor omfattning beskuren i Söderhamns skärgård och kust.

Studiecirkel Femman

Ta bort området ska ha god tillgång till kollektivtrafik. Planen tar ju sikte på 2040 och nya kommunikationsmöjligheter kan komma i framtiden. Det efterfrågas sjönära boende. Kusten och skärgården är redan hårt exploaterat. Tänka på att förtäta befintliga platser. Inte för tätt, så man tar bort tillgängligheten till vattnet, eller bygg en bit upp. Inte enbart kopplat till kommundelscentrum och befintliga kommunikationer.

Naturskyddsföreningen

Har under många år arbetat för att rädda obebyggda strandsträckorna i Söderhamns kommun från exploatering. Vi ser därför och oro men även att det kan bli en garant för att övriga områden lämnas i fred.

Det som är osäkert är hur dess områden utses och utformas. Kan man utgå ifrån att det är de uppräknade områden det handlar om eller kommer det i ett senare skede bli fler?

Hur beslutas utformningen inom LIS-områdena. Riktlinjer för hur LIS-områden fastställs saknas.

Vi utgår ifrån att risk-/miljöanalys och konsekvensbeskrivning av planerad bebyggelse inom områdena genomförs innan dessa beslutas och att Naturskyddsföreningen är remissinstans i dessa ärenden.

LIS-områden är ytterligare ett särskilt skäl för att från gå strandskyddsbestämmelserna, borde balanseras med en beskrivning att det inte fritt fram att bygga strandnära bara för att det blivit ett beslutat LIS-område. Den s.k. försiktighetsprincipen skall iakttas.

Holmsvedenbygdens intresseförening

Förutsättningar att etablera flera fritidsområden med fastigheter med året runt standard är möjliga i området och bör tas till vara. I bl. a Hamnäs och Älgnäs finns planer som bör tas tillvara och utvecklas.

Privatpersoner

I kapitel 7.1 beskrivs centrala Söderhamn med förslag på åtgärder. Bland annat beskrivs att Söderhamnporten planeras för att bli en levande och attraktiv del av stadskärnan med nya verksamheter och bostäder. En liknande beskrivning önskar jag för hur och var kommunen önskar att skärgården ska bli en levande del med nya verksamheter och bostäder. Vilka utredningar planprogram behövs för att utveckla skärgården LIS områdena?

Kommunens kommentar

Det har gjorts en risk och sårbarhetsanalys längs med utvecklingen av LIS-planen. Kommunen har skrivit en helt ny LIS-plan där det tydligt beskrivs vad ett LIS-område är och hur det hanteras. Kommunen har haft flera dialoger efter samrådet med medborgarna och bygderna för att fånga upp önskemål och behov om vart ett LIS-områden är efterfrågat. Områdena som var med i samrådet har analyserats och de som är kvar från en grundlig undersökning stämmer väl överens med kommunens kriterier för ett LIS-område. I LIS-områden som pekats ut finns utvecklingsmöjligheter i form av nybebyggelse och näringsverksamhet.

Kriteriet kring kollektivtrafik har ändrats från SKA till BÖR för att öppna upp för eventuellt kommande trafikslag. Kommunen tar hänsyn till den allemansrättsliga tillgången och markerar inte större områden än vad som beräknas kan behövas i närtid.

Ett utpekade LIS-område innebär inte per automatik kommunalt vatten och avlopp.

Djupvik har pekats ut som LIS område för turistverksamhet. Trollharen och Bergviks områdena har studerats som potentiella områden, men däremot tas inte med i nuvarande LIS-plan pga. att områdena ligger i känsliga naturområden.

Kommunen har valt att inte peka ut Hamnäs och Älgnäs som LIS-områden eftersom de inte uppfyller kriterierna. Däremot har det tagit fram andra platser i Holmsveden.

Ett LIS-område är avsatt vid Trönöån i avseende att det är ett kommundelscentrum och på så sätt gynna bostadsbyggandet. Övriga önskade områden följer inte de utarbetade kriterierna i dagsläget.

